

ročník 2025 | číslo 2

MAGAZÍN

neprodejné

**Implementace
AI Act v ČR**
a role ÚNMZ a ČAS

Den ÚNMZ a ČAS:
Konference o AI,
zdravotnických prostředcích
a udržitelných technologiích

Dostupné bydlení:
Klíč k soudržné společnosti

www.agenturacas.gov.cz
www.magazin-cas.cz

Elektronická verze

Obsah

Implementace AI Act v ČR	4
Rozhovor s předsedou ÚNMZ	6
Den ÚNMZ a ČAS	8
Česko se v Evropě neztrácí. Zavádění metody BIM probíhá v úzké koordinaci s partnery	11
Nákladové nádraží Žižkov	14
Ekonomika městských čtvrtí a financování jejich rozvoje	19
Jak se mohou města a investoři vzájemně doplňovat	20
Brownfieldy jako páteř budoucí výstavby	22
Dostupné bydlení nevyřeší dostupnost bydlení	24
Stavební kapacity jako limitní faktor rozvoje	26
Územní plánování jako klíčová brzda i příležitost	28
Veřejný zájem – bydlení jako základní podmínka svobody, bezpečí a sociální stability	30
Města a obce jako klíčový partner rozvoje	32
Současný stav mostů nikoho	33
Novinky ze světa TN	34
Aktuality	44
Zasedání BT CEN a CENELEC	48
VZT pro zdravější domov i větší bezpečnost	50
ESG 2025 a souvislosti ISO	56

MAGAZÍN ČAS 2/2025

Čtvrtletník

Tištěný náklad 9000 ks

Vychází dne 30. 6. 2025

Vydává: Česká agentura pro standardizaci s.p.o.,

se sídlem 110 00 Praha 1, Biskupský

dvůr 1148/5, IČO: 06578705

Zaregistrováno MK ČR pod evidenčním

číslem MK ČR E 23480

ISSN 2694-6912 (Print),

ISSN 2694-6920 (Online)

Předseda redakční rady: Karel Novotný

Tajemnice: Petra Londová

Redakční rada: Patrik Frk, Zdenka Slaná,

Lubomír Keim, Ivana Kolínská, Jiří Nouza,

Daniel Novotný, Jan Mládek, Filip Žežulka

Autorská výhrada:

Všechna práva vyhrazena. Přetisk a jiná užití díla nebo jeho části, včetně zařazení díla do elektronické databáze bez souhlasu vydavatele, jsou zakázány. Ochrana autorského práva k dílu platí i pro jeho části. Autorské právo k tomuto časopisu jakožto dílu soubornému a k dílu do něj zařazenému vykonává vydavatel. Právo na ochranu před nekalou soutěží zůstává nedotčeno. Tento časopis je samostatně neprodejný.

Podmínky přijímání příspěvků:

Přijímáme pouze původní příspěvky (příspěvky dosud jinde nepublikované), a to elektronicky na e-mailovou adresu redakce.

Email: redakce.magazin@agenturacas.gov.cz

www.agenturacas.gov.cz

www.magazin-cas.cz

Česká agentura pro standardizaci © 2025

Úvodní slovo

V minulém vydání jsme se věnovali tématu multifunkčních měst – tedy prostředí, kde se bydlení, práce, služby, doprava i veřejný prostor spojují do jednoho funkčního a soudržného celku. Popsali jsme město jako živý organismus, který potřebuje rovnováhu a rozmanitost. Teď je čas se zaměřit na jednu z jeho nejzákladnějších součástí: bydlení.

To, kde a jak bydlíme, dnes určuje nejen kvalitu našeho každodenního života, ale i dostupnost pracovních míst, stabilitu rodin, podobu městské krajiny, a i soudržnost celé společnosti. Dostupné bydlení se tak stává nejen sociální otázkou, ale také otázkou ekonomickou, urbanistickou, a v konečném důsledku politickou.

V tomto čísle jdeme na dřeň tématu dostupnosti bydlení – a ukazujeme, že skutečné řešení neleží v jednorázových opatřeních, ale v promyšlené, systematické a propojené změně. Dotýkáme se řady klíčových otázek: proč nestačí mluvit o dostupném bydlení, když neřešíme dostupnost výstavby; proč bez masivní výstavby nemůže být řeč o skutečné změně; proč musí stát, za situace, že je sám bez nástrojů, přestat přenášet odpovědnost na obce; proč bez nového pojetí veřejného zájmu zůstane každá strategie jen na papíře.

Bydlení je pro budoucnost měst stejně důležité jako infrastruktura nebo klima. Možná dokonce důležitější – protože bez něj se rozpadá základní důvěra lidí, že mají v tom všem své místo.

V tomto vydání však najdete i další důležitá témata. Rádi připomínáme, že Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) společně s Českou agenturou pro standardizaci (ČAS) obnovily tradici a uspořádaly Den ÚNMZ a ČAS – akci, která otevřela diskusi o roli stan-

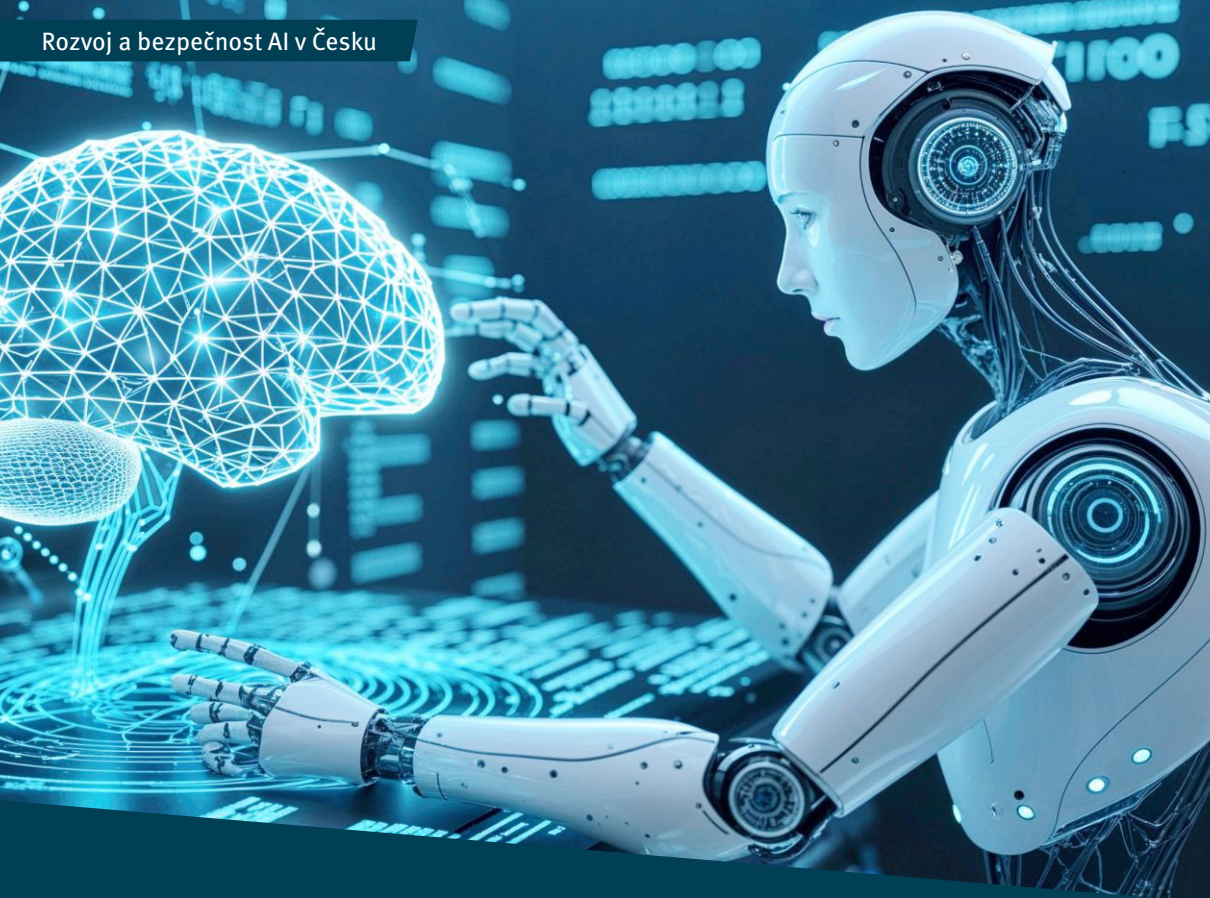
dardizace, metrologie a zkušebnictví v oblastech, jako jsou umělá inteligence, zdravotnické prostředky nebo udržitelné technologie ve stavebnictví a energetice. Odborné panelové diskuze, které propojily pohledy státní správy, akademické sféry i soukromého sektoru, potvrdily, že Česko má co nabídnout a že cesta ke konkurenceschopnosti vede právě přes kvalitu, bezpečnost a inovace.

Neméně zásadním tématem je implementace Aktu o umělé inteligenci v České republice. Ten schválila vláda ČR 28. května 2025. Jeho cílem je vytvoření regulačního sandboxu a právního rámce, který zajistí bezpečný a etický rozvoj vysoce rizikových AI systémů. Klíčovou roli v tomto procesu hrají MPO, ČTÚ, ÚNMZ a ČAS – instituce, které společně vytvářejí prostředí pro odpovědné zavádění moderních technologií do praxe.

Přejeme vám inspirativní čtení a klidné léto plné odpočinku i nových podnětů. Těšíme se na shledání zase na podzim – s novými tématy a novou energií.

(red.)

Vláda schválila klíčový dokument pro rozvoj i bezpečnost AI v Česku

Dne 28. května 2025 schválila vláda ČR Návrh implementace Aktu o umělé inteligenci v České republice. Jeho součástí je vytvoření klíčového nástroje pro rozvoj AI v ČR, tzv. regulatorního sandboxu, a také zavedení jasného právního rámce i mechanismu dozoru. Ten zajistí, aby vysoce rizikové AI systémy splňovaly všechny zákonné požadavky především v oblasti bezpečnosti a etiky.

Klíčové role v implementaci Aktu o umělé inteligenci v ČR budou zastávat Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO), Český telekomunikační úřad (ČTÚ), Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) a Česká agentura pro standardizaci (ČAS).

Rizikové AI systémy budou „pod dozorem“

V rámci rozvoje a implementace umělé inteligence budou vznikat i systémy, které mohou být rizikové z hlediska bezpečnosti nebo etiky. Mezi vysoce rizikové systémy patří například biometrická identifikace, automatizované posuzování žádostí o víza, software pro třídění životopisů při přijímacích řízeních, aplikace AI v roboticky podporované chirurgii atd.

Tyto systémy budou muset podstoupit certifikaci, aby bylo ověřeno, že splňují všechny zákonné požadavky. Tzv. „posuzování shody“ provedou nezávislé organizace, které zkontrolují, zda AI systémy vyhovují zákonným podmínkám. Tyto organizace, odborně nazývané „subjekty posuzování shody“, budou dohlížet například na transparentnost, přesnost a kybernetickou bezpečnost vysoce rizikových AI systémů.

O tom, zda je subjekt posuzování shody dostatečně kvalifikovaný a kompetentní k udělování AI certifikací, rozhodne tzv. „oznamující orgán“. Tím se v ČR stane ÚNMZ, který bude nad subjekty posuzování shody vykonávat dozor a registrovat je (oznamovat) příslušným orgánům Evropské komise.

ÚNMZ jako oznamující orgán nebude provádět certifikace ani poskytovat žádné činnosti, které provádějí subjekty posuzování shody. Nebude ani poskytovat poradenské služby na komerčním nebo konkurenčním základě. „*Naším cílem je vytvořit v České republice transparentní a kvalitní prostředí, které umožní, aby jen důvěryhodné a kompetentní subjekty mohly provádět certifikace AI systémů podle pravidel evropského aktu o umělé inteligenci,*“ říká Jiří Kratochvíl, předseda ÚNMZ.

Rozvoj AI v ČR zajistí sandbox pod dohledem ČAS

Regulatorní sandbox, za jehož vytvoření odpovídá Česká agentura pro standardizaci, je klíčovým nástrojem pro rozvoj AI. „*Umožní podnikům a výzkumníkům testovat inovativní AI řešení, jako jsou autonomní systémy či pokročilé analytické nástroje, v kontrolovaném prostředí pod dohledem regulátorů,*“ říká Zdeněk Veselý, generální ředitel ČAS a doplňuje: „*Tento přístup urychlí vývoj nových technologií, zajistí jejich shodu s AI Aktem a minimalizuje rizika před uvedením na trh. Hodně si od AI slibujeme právě v odvětvích, kde máme dlouho-*

dobou tradici, know-how a zkušené lidi. Jako příklad uvedu implementaci a rozvoj AI v automobilovém průmyslu.“

Role klíčových institucí při implementaci AI Aktu

- Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO): Jako gestor koordinuje implementaci AI Akta v České republice. Připraví návrh zákona o umělé inteligenci a zřídí Kompetenční centrum AI pro eGovernment.
- Český telekomunikační úřad (ČTÚ): Jmenován orgánem dozoru nad trhem, bude zajišťovat dodržování pravidel AI Akta v oblasti tržní regulace.
- Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ): Působí jako oznamující orgán, který bude jmenovat a oznamovat subjekty posuzování shody a monitorovat jejich činnost v souladu s požadavky AI Akta.
- Česká agentura pro standardizaci (ČAS): Zodpovídá za vytvoření a správu regulatorního sandboxu, který podpoří inovace a testování AI technologií.

Spolupráce se soukromým sektorem

Česká agentura pro standardizaci chce při výstavbě a provozu regulatorního sandboxu úzce spolupracovat s odbornou veřejností a soukromým sektorem. Z tohoto důvodu navázala spolupráci s Českou asociací umělé inteligence a uzavřela s ní Memorandum o spolupráci, jehož hlavním záměrem je podpora výzkumu, vývoje a testování AI systémů, zejména prostřednictvím regulatorního sandboxu. „*Dnešní schválení implementačního plánu českou vládou je naprosto zásadní krok pro rozvoj AI v ČR. Jsme připraveni spolupracovat se státními orgány a těšíme se na naplnění Memoranda o spolupráci s ČAS, které podpoří vznik a fungování regulatorního sandboxu,*“ uvedl Lukáš Benzl, ředitel České asociace umělé inteligence, který dodal: „*Aby EU a Česká republika mohly konkurovat v AI Číně nebo USA, musí dobře fungovat spolupráce mezi veřejnou sférou a privátním sektorem. Pružná a rychlá výměna poznatků i know-how je nezbytná a my k tomu budeme s naší členskou základnou v rámci plnění memoranda rádi přispívat.*“

S Ing. Jiřím Kratochvílem, předsedou ÚNMZ,

jsme se po roce opět sešli, abychom se ohlédli za uplynulým obdobím a podívali se na výzvy, které přinese nadcházející rok.

Pane předsedo, nemohu začít jinak než otázkou, takřka přímo na tělo. Jste ve funkci předsedy ÚNMZ rok, jaký pro vás byl?

Po pracovní i osobní rovině zajímavý, plný a úspěšný.

Vzápětí se nabízí otázka – jakých bylo těch uplynulých 12 měsíců z pohledu Úřadu, který vedete?

Uplynulý rok byl pro náš Úřad obdobím velmi intenzivním. Vhodně se podařilo doplnit jeho pracovní tým, prohloubila se spolupráce s externími partnery, a pracovali jsme i na zlepšení interní komunikace. Úřad také jako zřizovatel zlepšil součinnost s Českou agenturou pro standardizaci (dále jen ČAS).

Zmiňujete zlepšenou součinnost s ČAS, můžete uvést konkrétnější informace?

Klíčové zcela jistě bylo zřízení dozorčí rady ČAS a dále synergie mezi Úřadem, jako národním normalizačním orgánem, a Agenturou při jednání na úrovni mezinárodních a evropských normalizačních organizací. Velice důležitá je i společná práce na popularizaci témat technické harmonizace. Den ÚNMZ a ČAS je tím nejlepším příkladem.

Co Vás společně s generálním ředitelem ČAS, Mgr. Zdeňkem Veselým, vedlo k uspořádání takové akce – Dne ÚNMZ a ČAS, která proběhla 13. května? Musím podotknout, že, dle mého mínění, velmi úspěšně.

Jak jsem již uvedl v předchozí odpovědi, jednalo se o popularizaci našich aktivit, témat spojených se standardizací, metrologií a zkušebnictvím. Úřad a Agentura odvádějí spoustu dobré práce. Otevírají se další témata, která jsou zásadní pro ekonomiku České republiky a Evropy, a Úřad a Agentura v nich mají možnost hrát velmi důležitou roli. Je jen dobře tato témata „zvedat“ a společně s našimi partnery komunikovat technické veřejnosti. Rád bych při této příležitosti poděkoval všem kolegyním a kolegům, kteří se na pořádání Dne ÚNMZ a ČAS podíleli. Odvedli jste výbornou práci.

Plánujete ze Dne ÚNMZ a ČAS opět udělat tradiční akci?

Zpětná vazba od všech zúčastněných byla velmi

pozitivní. Ano, máme zájem o obnovení tradice, která dává velmi dobrý smysl a pokračovat v ní.

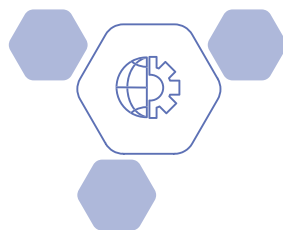
Nedávno byli zástupci ÚNMZ a ČAS společně pozváni do Korejské republiky a v rámci této zahraniční cesty byl podepsán akt velmi významné spolupráce. Můžete prosím rozvést, o co přesně šlo?

V oblasti mezinárodní spolupráce se snažíme být velmi aktivní. Naše pozvání na standardizační workshop do Soulu předcházelo návštěvě českého ministra průmyslu a obchodu, Ing. Lukáše Vlčka, na korejsko-českém energetickém fóru. Přínos a zvolená témata workshopu ocenil i český velvyslanec v Koreji J.E. Ivan Jančárek, který workshop zahájil. Během naší návštěvy byla podepsána Licenční dohoda k distribuci národních technických norem mezi ČAS a KSA (Korejská asociace pro standardizaci). Je to jeden z velmi významných kroků k posílení vzájemné hospodářské spolupráce mezi ČR a Koreou.

Co nového připravuje ÚNMZ, ať již samostatně, či ve spolupráci s ČAS?

Jedním tématem, které bude velmi skloňováno a ve kterém by měly být zainteresovány Úřad i Agentura, je implementace Aktu o umělé inteligenci (AI Akt). Úřad bude zřejmě působit jako oznamující orgán, který bude jmenovat a oznamovat subjekty posuzování shody a monitorovat jejich činnost v souladu s požadavky AI Aktu. Agentura by měla být zodpovědná za vytvoření a správu regulatorního sandboxu, který podpoří inovace a testování AI technologií.

Úřad má také zájem ve spolupráci s Agenturou zahájit práce na vzniku nového zákona o technické normalizaci (standardizaci).

Jak regulovat AI i nové technologie a nebrzdit inovace?

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) a Česká agentura pro standardizaci (ČAS) obnovily tradici a uspořádaly Den ÚNMZ a ČAS. Letos byl tento event zaměřený na roli standardizace, metrologie a zkušebnictví v oblastech AI, zdravotnických prostředků a udržitelných technologií ve stavebnictví a energetice. Tři panelové diskuze, moderované Janou Peroutkovou z České televize, propojily pohledy státní správy, akademického i soukromého sektoru. Panelisty byli primárně odborníci a odbornice na inovace, bezpečnost výrobků, technologie zaváděných na český trh, příslušná evropská nařízení a konkurenceschopnost ČR.

Den ÚNMZ a ČAS shromáždil odborníky a odbornice z regulace, průmyslu a standardizace k diskusi o dopadech evropských a národních pravidel na rozvoj klíčových technologií (především AI), zdravotnických prostředků a procesů ve stavebnictví.

„Regulatorní požadavky mají vznikat na principu konsenzu zainteresovaných stran. Máme zájem vytvářet prostředí, kde je spotřebitel a uživatel chráněn, ale komerční sektor není svázán nadměrnou byrokracií,“ řekl v úvodu akce předseda ÚNMZ Jiří Kratochvíl. Doplnil jej generální ředitel ČAS Zdeněk Veselý: *„Evropská legislativa nám dává šanci implementovat pravidla na národní úrovni tak, abychom posílili konkurenceschopnost v odvětvích, kde máme tradici, know-how a kvalitní lidi. Jako příklad uvedu rozvoj a implementaci AI v automobilovém průmyslu.“*

AI potřebuje zapojení firem a méně byrokracie

První panel se věnoval české implementaci AI Actu, kterou brzy projedná vláda. Náměstek ministra průmyslu a obchodu Jan Kavalírek zdůraznil, že umělá inteligence má potenciál posílit ekonomiku a zlep-

šit životní úroveň, pokud bude regulace úspěšná. Klíčové podle něj bude, jak vláda k implementaci přistoupí a jaké finanční prostředky na ni vyčlení. Jiří Kratochvíl (ÚNMZ) zdůraznil roli Úřadu a Agentury: „ÚNMZ umí být oznamujícím orgánem pro posuzování shody v celé řadě technologických oblastí. Oblast AI má potenciál být další, a to velmi významnou. ČAS sleduje tvorbu mezinárodních a evropských standardů, a bude tak konat i pro oblast AI.“ Zdeněk Veselý (ČAS) doplnil: „Ža ÚNMZ i ČAS apelují na české firmy, aby se zapojily do tvorby norem pro AI. Díky jejich proaktivnímu přístupu a kooperaci s námi může vzniknout příznivý ekosystém s jasnými pravidly. Vyzývám firmy, aby se inspirovaly průmyslníky, jako byli například Kolben či Škoda, a pomohly utvářet standardy v tomto novém odvětví. Jsme připraveni jim maximálně vycházet vstříc i otevírat dveře na klíčových místech.“

Zástupci podniků považují byrokracii za hlavní překážku rozvoje AI. Milena Jabůrková ze Svazu průmyslu a dopravy upozornila, že AI Act je příliš byrokratický a Evropa již v tomto ohledu „překročila regulační Rubikon“. Byrokratická zátěž může způsobit, že Evropa, včetně Česka, zaostane v rozvoji i implementaci AI za Čínou a USA. Lukáš Benzl z České asociace AI navrhl, aby se ČR prezentovala jako země přívětivá k AI, s regulačním rámcem, který maximálně podpoří její rozvoj. Petr Stiegler z Hospodářské komory ČR zdůraznil potřebu rychlého jednání a vytvoření jednoduchých a flexibilních pravidel, aby EU, včetně Česka, neztratila konkurenční výhodu v globálním závodě o AI.

Přísná regulace zdravotnických prostředků

Druhá diskuze se zaměřila na regulaci zdravotnických prostředků podle nařízení EU 2017/745 (MDR), která patří mezi nejpřísnější. Karolína Peštová ze Státního ústavu pro kontrolu léčiv vysvětlila, proč jsou striktní pravidla nezbytná pro bezpečnost pacientů. Přísnější regulace v EU byla reakcí na závažné případy pochybení, jakým byl například skandál francouzského výrobce prsních implantátů, ale také na potřebu sjednocení požadavků vzešlých z rozvoje. Takové požadavky měly být i podle staré legislativy uplatňovány, ale nemohly být řádně vymáhány. Jiří Heš z Institutu pro testo-

vání a certifikaci připomněl, že tento výrobce používal kvalitní silikon pouze při kontrolách, zatímco běžně využíval stavební silikon, což poškodilo tisíce zákazníků. Tyto případy odhalily nedostatečnou možnost kontroly kvality a vedly k nutnosti posílit postavení oznámených subjektů a kontroly nad trhem.

Panelisté, včetně Jiřího Tesaře z Českého metrologického institutu, kritizovali nadměrnou administrativní zátěž. Tesař uvedl, že certifikace je časově i finančně náročná, což může být pro malé výrobce likvidační. Jakub Král z Porta Medica a Petr Mašek z Asociace výrobců a dodavatelů zdravotnických prostředků navrhli zjednodušení byrokratických procesů, aby především menší firmy nebyly vytlačovány z trhu. Diskuze zdůraznila napětí mezi potřebou zajistit bezpečnost a administrativními překážkami, které brzdí certifikační proces. Svatava Lagronová z ÚNMZ popsala, jak Úřad pomáhá sjednocovat standardy a podporuje oznámené subjekty v procesu jmenování, aby mohly výrobcům provést kompletní posouzení shody a udělit příslušné certifikáty. Vzájemná komunikace mezi úřady a průmyslem společně s aktivní spoluprací s Evropskou komisí je cestou, jak prosadit požadované změny.

Bezpečnost udržitelných technologií i materiálů

Třetí panel se zabýval udržitelnými technologiemi a materiály ve stavebnictví. Štěpán Hofman z Minis-

terstva průmyslu a obchodu a Robert Jára z ČVUT UCEEB zdůraznili potřebu vyvážit inovace a bezpečnost. Jára ocenil chystanou normu ČSN, inspirovanou Německem a Skandinávií, která od letošního léta umožní výstavbu vícepodlažních kombinovaných staveb, včetně dřevostaveb, do výšky 22,5 metru.

V souvislosti s dřevostavbami byla diskutována požární bezpečnost, a to nejen budov, ale i technologií obnovitelných zdrojů energie a elektromobility. Michal Valouch z Hasičského záchranného sboru ČR zdůraznil, že uvolnění regulací, například u fotovoltaiik do 100 kW, přináší větší svobodu, ale zároveň zvyšuje odpovědnost. Projekty musí být kvalitní, s odbornou montáží a spolehlivými komponenty, aby byla zajištěna požární, technická i ekologická bezpečnost.

Bezpečnost a jednotné standardy zmiňoval i Zdeněk Veselý (ČAS) u tématu druhotného využití bateriových úložišť: „Nás v druhotném využití – například pro výkonovou rovnováhu v přenosové síti – nebrzdí chybějící legislativa. Limitem je absence jasných standardů a jednotných pravidel s důrazem na požární bezpečnost i bezpečnost kybernetickou. Nesmíme dopustit, aby někdo kvůli

nedostatečnému zabezpečení bateriových úložišť ohrozil funkčnost naší elektrické přenosové sítě. Právě na téma jednotných standardů budeme v červnu jednat se zástupci distributorů elektřiny.“ Štěpán Hofman z MPO zdůraznil význam standardů pro druhotné využití bateriových úložišť a uvedl, že ministerstvo eviduje desítky projektů, jejichž realizace na těchto normách závisí. Dodal, že MPO pracuje na revizi surovinové politiky, která podpoří recyklaci a zajistí dostupnost materiálů, jako je štěrk pro stavebnictví, zejména pro strategicky důležitou výstavbu státní infrastruktury.

Závěr a výhled

Den ÚNMZ a ČAS podtrhl klíčovou roli standardizace při podpoře inovací a bezpečnosti v dynamicky se rozvíjejících odvětvích. ÚNMZ a ČAS se zavázaly pokračovat v podpoře českých firem prostřednictvím tvorby norem, vzdělávání a odborného poradenství. Akce zdůraznila potřebu spolupráce mezi státními institucemi, průmyslem a akademickou sférou, aby ČR využila potenciál AI napříč obory i potenciál udržitelných technologií na evropském i globálním trhu.

(red.)

Česko se v Evropě neztrácí. Zavádění metody BIM probíhá v úzké koordinaci s partnery

Digitalizace je ze své podstaty globální. Již od počátků úvah o možnostech využívání metody BIM u nás tak bylo jasné, že je nutné postupovat v souladu s partnery (nejen) v EU. Zástupci Česka již mnoho let velmi aktivně pracují v klíčových mezinárodních platformách, zejména v EU BIM Task Group podléhajících přímo Evropské komisi. Respekt zahraničních kolegů k našim výsledkům se odrazil mimo jiné v tom, že český zástupce zastával několik let post místopředsedy této skupiny.

Digitalizace je otevřenou branou k mezinárodní spolupráci. Sdílet informace s partnery v zahraničí v digitální podobě je totiž mnohem snazší – jednoznačné mapování dat se totiž neohlíží na konkrétní jazyk. Dobrým příkladem může být třeba klasifikace. Jednoznačně zaklasifikovaný objekt určí stejně projektant či stavebník v Česku, Německu nebo Polsku, stačí, aby používali stejný klasifikační systém. Ostatně, to byla jedna z myšlenek, která stála za vytvořením mezinárodní orga-

nizace Construction Classification International Collaboration (CCIC). Česká republika se stala, díky aktivitě a mezinárodním kontaktům zástupců České agentury pro standardizaci, jedním ze zakládajících členů. Dnes využívaný klasifikační systém RDS je postaven na technických normách.

Česko hraje důležitou roli v tvorbě mezinárodních norem

Naprosto zásadní roli pak hrají čeští odborníci při tvorbě mezinárodních norem, které se problematiky využívání metody BIM a digitalizace stavebnictví obecně týkají. Zástupci České agentury pro standardizaci jsou respektovanými a aktivními členy všech nejdůležitějších pracovních skupin i komisí, ve kterých tyto mezinárodní normy vznikají. A to jak v evropských standardizačních strukturách CEN/CENELEC, tak v mezinárodní standardizační autoritě ISO. V mnoha případech jsou Češi dokonce klíčovými hybateli v procesu normalizace procesů souvisejících s digitalizací (nejen) stavebnictví. Zcela jednoznačně to platilo i v případě vzniku důležitých norem jako ISO 19650, ISO 29481 a celé řady dalších.

Intenzivní spolupráce s mezinárodními partnery probíhá velmi intenzivně již od prvních úvah o přípravě vládní Koncepce zavádění metody BIM v České republice. Již tehdy bylo zřejmé, že hledat „specificky českou“ cestu k využívání metody BIM

nedává žádná smysl. Materiály a metodiky vždy vznikaly tak, aby byly v maximální možné míře v souladu s mezinárodními standardy a postupy. Byť samozřejmě platí, že ne vždy se tohoto cíle podařilo dosáhnout. Sama metoda BIM se totiž v řadě aspektů za uplynulých sedm let zásadně proměnila. Ostatně – a opět lze konstatovat díky dobrým osobním a profesním kontaktům na kolegy v zahraničí – s podobnými výzvami se potýkají téměř všechny země na světě.

Kromě EU BIM Task Group je Česko nadále aktivní také v mezinárodní organizaci CCIC, v rámci platformy Global BIM Network, a díky obnově úzké spolupráce mezi czBIM – BuildingSmart ČR a Českou agenturou pro standardizaci se její zástupci mohli znovu zapojit také do práce této platformy, která propojuje nejen veřejné organizace, ale také soukromé subjekty. Ostatně, BuildingSmart International nabízí celosvětově nejrespektovanější certifikaci BIM kompetencí. I proto je důležité se do její činnosti zapojit. Navíc je to příležitost porovnat zkušenosti nejen v rámci Evropy, ale celého světa. Velmi silnou pozici má Building Smart zejména v Severní a Jižní Americe, ve Spojených státech je dokonce federálním standardem pro zavádění metody BIM.

Mezinárodní summit BuildingSmart a BuildTech Asia 2025

Prestížní mezinárodní setkání organizace BuildingSmart se letos konalo v březnu v jihoasijském Singapuru. Ne náhodou se stalo součástí jedné z celosvětově nejvýznamnějších stavebních událostí, výstavy BuildTech Asia 2025. Té se celkem zúčastnila více než stovka vystavovatelů z téměř

dvou desítek zemí. Podtitulem letošního ročníku bylo: Stavebnictví zítřka: inovace, udržitelnost, transformace. To jsou vlastně také hlavní motta metody BIM. Proto není divu, že BuildingSmart zde zabral celý pavilon a na jeho summit se sjeli zástupci z celého světa.

Na tomto prestižním setkání odborníků nemohli chybět ani zástupci České agentury pro standardizaci, pro které to byla unikátní možnost poznat přístupy k zavádění metody BIM mimo Evropu. Není bez zajímavosti, že ani tak technologicky vyspělá země, jako je právě Singapur, nemá – pokud jde o využívání metody BIM – před Českem žádný velký náskok.

V nabitěm programu tří denní konference se kromě zástupců veřejných organizací představili také špičkoví světoví odborníci ze soukromého sektoru. Za zmínku stojí velmi zajímavé prezentace předních lídrů v oborech, jako je Autodesk, Aedas nebo Nemetschek Group. Zejména prezentace Jakea Storeyho z Autodesku se setkala s opravdu velkým přijetím všech v sále. S velmi zajímavým pohledem přišel také Casey Rutland ze společnosti digital-green.io.

Základem koncepce BuildingSmart je otevřený formát IFC, a tak není divu, že možností jeho využití pro sdílení digitálních strukturovaných dat se v různé míře týkala velká část vystoupení. Výjimkou nebyla ani prezentace jednoho z předních odborníků České agentury pro standardizaci Jiřího Buneše. Ten se zaměřil na moderní přístupy k práci s daty ve stavebnictví. Hlavním tématem jeho vystoupení byl národní datový slovník a navázání spojení s bSDD (pomocí URI v náhledu IFC 4.3.2.0) jako zdroje pro veřejné prohlížení obsahu v globálním pohledu. Vytvoření národního datového slovníku ocenili účastníci jako velmi zajímavý a také inovativní přístup, a Jiří Buneš musel následně zodpovědět celou řadu dotazů.

Sdílení zkušeností napříč Evropskou unií

Důležitou platformou pro spolupráci napříč zeměmi Evropské unie je EU BIM Task Group. Jak název napovídá, jde o skupinu zřízenou Evropskou komisí a financovanou z jejích zdrojů jako projekt. Českou republiku v EU BIM Task Group zastupuje ředitelka projektového odboru České agentury pro standar-

dizaci Eva Kaiserová, Michal Svatoň, náměstek generálního ředitele, Štěpánka Tomanová, expertka Agentury, a také zástupce Ministerstva průmyslu a obchodu Leoš Svoboda. Setkání EU BIM Task Group probíhají častěji, obvykle jedenkrát či dvakrát za čtvrtletí a mají pracovní charakter. Jejich cílem je především sdílení zkušeností a koordinace některých přístupů při zavádění metody BIM napříč zeměmi EU.

Na konci února se členové EU BIM Task Group sešli v hlavním městě Estonska Tallinu. Na platformě EU BIM Task Group připravila Česká agentura pro standardizaci několik workshopů pro kolegy ze zemí, kde je zavádění metody BIM spíše v začátcích. Čeští odborníci jsou v rámci této skupiny velmi oceňováni.

Prozatím poslední setkání, které sloužilo jako platforma pro sdílení zkušeností, se uskutečnilo na konci dubna ve Varšavě a jeho důležitost byla zdůrazněna tím, že se konala v rámci polského předsednictví Evropské unii. Jednalo se o třetí setkání zástupců členských zemí v rámci EU BIM Public Officials Group. Program byl „přeplněný“ množstvím zajímavých a přínosných přednášek. Christian Schlosser, ředitel oddělení Digitální transformace a infrastruktury / BIM německého Ministerstva pro digitalizaci a dopravu, například představil první výsledky unikátní studie ekonomických přínosů metody BIM. Poměrně rozsáhlá

analýza jednoznačně potvrdila, že využívání metody BIM má signifikantní dopad na zvýšení efektivity a snížení ceny stavebních projektů.

Saulius Urbanas z litevského Ministerstva životního prostředí se zase věnoval tomu, jak jeho země řeší úkol, který stojí i před námi v Česku – jak správně nastavit EIR při využívání metody BIM. Také Litva se potýká s komplikovaným legislativním procesem, a jak se dalo čekat, Urbanasovo vystoupení vyvolalo v sále velmi živou debatu. Ani ve Skandinávii, která je tradičně považována za lídra digitalizace, včetně stavebnictví, není vždy situace úplně růžová. Potvrdily to například Vesa Putkonenová a Juhana Rautiainenová z Ministerstva životního prostředí Finska. Ty popsaly proces přípravy digitální strategie a stavebního zákona v této severské zemi.

A ještě jedna přednáška se týkala Česka. Ve Varšavě postavili nové Muzeum moderního umění. V projektu byla využita metoda BIM. O tom, co vše lze z modelu vyčíst a jak se využívá v projektu, pohovořil Jakub Kulig z firmy Warbud SA. A protože setkání EU BIM Task Group a EU BIM Public Officials Group jsou nejen o sdílení zkušeností, ale také o vizích do budoucna, varšavské setkání zakončil stylově architekt Paweł Laguna. O čem bude jeho přednáška, prozradil hned v úvodním slidu – Budoucnost BIM – předpovědi a odhady. A od metody BIM se dostal až k singularitě.

Nákladové nádraží Žižkov

V České republice existuje mnoho brownfieldů a v přípravě je i mnoho rozvojových projektů, které lze souhrnně nazvat novými čtvrtěmi. I v odlehlých oblastech nebo na okrajích vesnic existují stále opuštěné areály po dřívějších průmyslových závodech nebo zemědělských družstvech či jim přidružené výrobě, a tak se tematika nových čtvrtí netýká jen měst.

Jak budou tyto již jednou zastavěné plochy přetvořeny v živou čtvrť? Jaké nástroje, postupy a potřebné informace pro takový úkol využít? Jaké by měly být skutečně dobré nové „čtvrti“ našich sídel?

V případě Prahy je pro transformaci k dispozici stále velké množství brownfieldů, i když už mnohé

jsou naplánovány a některé již byly přestavěny. Na velkých transformačních územích zobrazených v návrhu Metropolitního plánu pomocí transformačních, případně rozvojových ploch, se nacházejí největší kapacity pro budoucí rozvoj metropole. Nejlepší tak bude ukázat si na konkrétním případě, co vše bylo potřeba učinit, aby bylo možné v budoucnu sledovat výstavbu a přeměnu brownfieldu, který přispívá k rozvoji celku a dobře se do něj začleňuje. Jako vhodný příklad poslouží území kolem Nákladového nádraží Žižkov zahrnující i samotnou budovu nádraží a přilehlý areál.

Nákladové nádraží Žižkov (dále jen NNŽ) již řadu let neslouží ke svému účelu. Bylo vybudováno v letech 1931–1936 podle projektu Dr. Ing. Karla Caivase

a Ing. arch. Vladimír Weisse a sloužilo k překládání zboží, včetně potravin, z vlaků na vozy a automobily pro rozvoz po Praze. Původní provoz zde byl ukončen až v roce 2002. V současné době budova slouží k různým skladovým či výrobním účelům, stejně jako přilehlý areál a navazující bloky na jih i východ.

Dnes je území vyznačené na schématu před vydáním změny Územního plánu s. ú. hl. m. Prahy a s podepsanou smlouvou mezi hl. m. Prahou a investory v území brownfieldu NNŽ dle Metodiky spoluúčasti investorů v Praze¹⁾. Budova NNŽ přešla do vlastnictví Prahy na sklonku roku 2024. Konec dobrý, všechno dobré. Pojďme si projít celý příběh a ukázat si, jaké jsou klíčové parametry, nástroje a data, které je potřeba při plánování a rozvoji nových čtvrtí mít k dispozici. Ne vždy tomu tak bylo i v případě území NNŽ.

Dvacet let přípravy území

V roce 2006 nabyla právní moci stavební uzávěra pro území NNŽ. Hlavním cílem vydání stavební uzávěry bylo zamezit nové nekoncepční výstavbě v dané oblasti, která by zabránila vybudování jednotně komponované městské čtvrti.

Pro území NNŽ bylo v roce 2009 usnesením Zastupitelstva hl. m. Prahy schváleno pořízení změny územního plánu²⁾ na žádost městské části Praha 3. Změna územního plánu se týká území samotného nákladového nádraží, včetně pozemků kolem bývalé trati až po ulici Českokobrodkou. Změna územního plánu č. Z 2600/00 je součástí tzv. I. vlny celoměstsky významných změn územního plánu Prahy.

V roce 2010 schválila Rada hl. m. Prahy výjimku ze stavební uzávěry³⁾ pro severní část území. Společnosti CCZ tak bylo umožněno začít stavět i bez plánovaného schválení územně-plánovací dokumentace, která by řešila jednotný vývoj městské čtvrti. Projekt společnost CCZ vzbudil velkou vlnu nevole, a to především kvůli navrhovanému obchodnímu centru o rozloze 140 tisíc metrů čtve-

rečních. V roce 2013 získal projekt územní rozhodnutí, městská část Praha 3 se však odvolala, a posléze podala správní žalobu.

Mezitím na podzim roku 2012 byla zahájena jednání o novém zadání podkladové studie pro změnu územního plánu. Účastnili se jich městská část Praha 3, Útvar rozvoje hl. m. Prahy (dnes IPR Praha) jako zpracovatel změn ÚP v Praze a hlavní vlastníci pozemků. Útvar rozvoje hl. m. Prahy ve spolupráci s Ing. arch. Janem Sedlákem připravili nové zadání podkladové studie.

V roce 2013 bylo pozastaveno projednávání návrhu změny z důvodu prohlášení budovy nádraží kulturní památkou. Návrh změny totiž počítal s její demolicí. Práce na studii pokračovaly průběžně do roku 2014, kdy byly přerušeny. Rok 2010, 2014, a poté každé čtyři roky jsou lety voleb do zastupitelstev obcí.

Spolu s přípravou Metropolitního plánu Prahy, jehož zadání bylo schváleno zastupitelstvem v roce 2013, se do řešení území v roce 2014 zapojil IPR Praha a byla vypracována tzv. Koncepční rozvaha o území – ukázka regulační studie zpracované dle nového metodického postupu Metropolitního plánu Prahy.

V roce 2016 započala jednání aktérů v území o dalším postupu. Vzhledem k charakteru a významu území se IPR přiklonil k variantě vybrat zpracovatele prostřednictvím veřejné urbanistické soutěže. V červnu 2016 došlo ke změně vlastníka v severní části území, kterou se stala společnost Central Group, a. s., a ta vypracovala novou studii pro území s vydaným územním rozhodnutím a uzavřela smlouvu o spolupráci s Městskou částí Praha 3. Městská část požádala o stažení podnětu na pořízení změny územního plánu č. Z 2600/00. V dalších studiích tak bylo třeba brát v potaz tuto novou koncepci severní části území a jednání o soutěži byla ukončena.

V roce 2017 zastupitelstvo hl. m. Prahy převzalo pořizování změny a schválilo její pokračování, tedy zůstalo jí stejné číslo Z 2600.

¹⁾ Zdroj, dostupné na: <https://praha.eu/metodika-spoluucasti-investoru>

²⁾ O změně Územního plánu hl. m. Prahy rozhoduje Zastupitelstvo hl. m. Prahy; městské části mohou o změnu žádat jako jiní účastníci procesů v územním plánování.

³⁾ O výjimce ze stavební uzávěry rozhoduje příslušná rada obce (zákon č. 183/2006 Sb. v platném znění), ve které je stavební uzávěra vyhlášena. V tomto případě je to Rada hl. m. Prahy.

Jelikož vlastníci pozemků, Městská část Praha 3 a hl. m. Praha, nenalezli shodu na zadání urbanistické soutěže, přistoupilo vedení města (Rada hl. m. Prahy) k pověření IPR Praha zpracováním návrhu studie jako podkladu pro změnu územního plánu.

V červenci 2017 souhlasila Rada hl. m. Prahy se záměrem odkoupit památkově chráněnou budovu Nákladového nádraží Žižkov. Ve spolupráci s IPR Praha byla připravována architektonická soutěž na revitalizaci budovy s předpokladem výpání v roce 2018. Z odkupu celé budovy hl. m. Prahou nakonec sešlo. Na podzim 2018 se konaly opět volby do zastupitelstva.

Podkladová studie pro návrh změny č. Z 2600/00 ke společnému jednání, která vycházela z Konceptní rozvahy o území NNŽ (IPR Praha, 2014), brala v potaz aktuální stav projektové přípravy severní části území s vydaným územním rozhodnutím a připomínky vlastníků v území a Městské části Praha 3. Návrh změny společně se zpracovaným vyhodnocením vlivů na udržitelný rozvoj území (VVURÚ) byl vystaven při společném jednání v termínu 7. července až 22. srpna 2019. V rámci VVURÚ nebyly identifikovány významné negativní vlivy na životní prostředí. Následovala úprava a návrh změny spolu s úpravou studie. Předložená podkladová studie pro návrh změny č. Z 2600/00 k veřejnému projednání, konanému v termínu 17. ledna až 23. února 2021, byla upravena na základě připomínek dotčených orgánů, vlastníků v území a městské části Praha 3 a dalších účastníků uplatněných ve společném jednání k návrhu změny.

Původní stavební uzávěra na celé území Nákladového nádraží Žižkov byla zrušena v roce 2021 (od 1. července 2021 vejitím v účinnost prvních částí tzv. nového stavebního zákona, zákona č. 283/2021 Sb., v platném znění). V severní části předmětného území i nadále platí stavební uzávěra pro městskou kolejovou dopravu.

Dne 19. září 2022 byla schválena Radou hl. m. Prahy podkladová studie pro návrh změny č. Z 2600/00. Tato změna je dále podmíněna podepsáním smluv

o spolupráci mezi hl. m. Prahou, městskou částí Praha 3 a investory. Na podzim 2022 se konaly opět volby do zastupitelstva. Od té doby probíhala intenzivní jednání a příprava smlouvy, která byla schválena Radou hl. m. Prahy dne 24. února 2025⁴⁾. Je dobré zmínit, že se, s výjimkou posledního období od roku 2018, měnily politické reprezentace, a to jak na úrovni hl. m. Prahy, tak na úrovni městské části. Za územní rozvoj je od té doby v Praze zodpovědný doc. Ing. arch. Petr Hlaváček (v letech 2015–2016 ředitel IPR Praha) a v Městské části Praha 3 místostarosta Pavel Dobeš (místostarosta od roku 2021).

foto: IPR Praha

Celkové bilance a uvažování o rozvoji perspektivou Metropolitního plánu

NNŽ svým rozsahem o rozloze samotného řešeného území cca 40 hektarů patří mezi ty větší v Praze s plánovaným počtem 20 tisíc obyvatel, a tak se na něm také kumulativně projevují všechny obtíže brownfieldů naplno, mj. ekologická zátěž, vnitřní dluh samotné budovy NNŽ a její památková ochrana, NIMBY⁵⁾ efekt, množství vlastníků s parcelací napříč bloky, rozdílná rychlost aktivit různých investorů, rozdílný přístup samosprávy Praha 3, absence konkrétní pomoci státu (kvůli čemu, když jsme v Praze, že?). Jde ale o významné území, které je nutno transformovat, a to s ohledem na „celo-městské“, či lépe řečeno metropolitní návaznosti. V první řadě je nutná dostatečná kapacita a hustota

⁴⁾ Zdroj: <https://praha.eu/w/transformace-uzemi-nakladoveho-nadrazi-zizkov-vstupuje-do-dalsi-faze-dohodou-s-investory-a-zmenou-uzemniho-planu>

⁵⁾ NIMBY – z anglické zkratky Not in my backyard – v překladu: Ne na mém dvorku

zalidnění (bydlením, ale i činnostmi – prací, kulturou a dalšími aktivitami), a to i za cenu nižších prostorových standardů vnějších ploch vybavenosti (míněno hřišť nebo sportovních ploch na zemském povrchu), zejména, nacházíme-li se v celkem intenzivně využívané části města, kde bude potenciál ve střechách NNŽ k dispozici. Odpovídající hustota zalidnění je to nejdůležitější a nejméně snadné k obhajobě u všech transformací. I když jsou k dispozici podložená fakta o hustotě zalidnění, suburbanizaci a ekonomii měst⁶⁾. V druhé řadě respekt k budově NNŽ a její obnově (na počátku bylo uvažováno o její demolici) a začlenění do nové čtvrti, na co již dnes reagují investice města v okolí i soukromí developeri. Za třetí téma dopravy, nová Jarovská třída propojující centrum a Prahu 3 s plánovanou trasou východní části městského okruhu, nová tramvajová trať jdoucí mimo budovu propojující výhledově trať v této části města⁷⁾. Za čtvrté dostatečná a o demografii podložená data o růstu obyvatel v území, z toho plynoucí požadavky na vybavenost, zejména školskou, sociální a zdravotní. Z diskuzí a jednání se zřizovatelem základní školy, Městskou částí Praha 3, vyplynulo, že pro první etapu bude nejvýhodnější podpořit rekonstrukci stávající školy než stavět nyní malou nebo poloprázdnou školu v lokalitě. Ukazuje se, jak různorodé a nepředvídatelné mohou být nástroje a požadavky jednotlivých aktérů.

Proti nim pak stojí rigidní proces změny územního plánu, který v Praze dnes už podléhá jasně stanovenému a s veřejností jasně projednávanému procesu, jako každé opatření obecné povahy. Pražský pořizovatel (Odbor územního rozvoje Magistrátu hl. m. Prahy), tedy úřad územního plánování, přenesená působnost státní správy na úseku územního plánování dle stavebního zákona (zákon č. 283/2021 Sb., v platném znění), projednává ze své vlastní vůle a rozhodnutí obdobně i územní studie⁸⁾. Urbanistické, prověřovací či podkladové studie, které nejsou pořizovány pořizovatelem (vnější neutrální a vždy neomylnou státní

správou), nejsou a nemusejí být projednávány. Jsou přilepeny k procesu změny územního plánu, často tedy jejich podoba a zpracování závisí na rozhodnutí rady obce nebo investora. Pražské pojetí je jiné, i studie jiné než územní se projednávají se všemi aktéry. IPR Praha participuje, jedná s aktéry a seznamuje s dostatečným předstihem o postupu a změnách, které v návrhu nastávají. Snažíme se ale také naslouchat investorům, developerům a vlastníkům pozemků. Lze namítnout, proč má být urbanismus ovlivněn někým, komu dle obecného mínění jde zejména o profit? Za prvé, nikdo nepracuje jen pro práci, chce za ni něco dostat, směnit. Za druhé, investoři investují svoje peníze, stejně jako majitelé pozemků dávají svoje pozemky, do rozvoje města. Lze zmínit, že existují země nebo města, kde většinu pozemků ve městě vlastní veřejný sektor nebo město samo, nebo kde jsou mechanismy k získání převahy veřejného sektoru větší. Ale taková situace v ČR není. V našem prostředí města nemají často k dispozici takové množství disponibilního kapitálu, aby mohla plně investovat sama. Je tedy třeba spolupráce a respekt k postavení všech aktérů. I těch, kteří odmítají výstavbu v navržených parametrech, i těch, kteří se cítí být výstavbou dotčeni na svých právech. Projednání studií v Praze probíhá nadstandartním procesem oproti obvyklé praxi, ale lze se s ním setkat i mimo Prahu.

foto: IPR Praha

⁶⁾ Hustota a ekonomika měst, Hudeček et al, 2018, ČVUT – Masarykův ústav vyšších studií, IPR Praha a Pavel Hnilička architekti, s.r.o., ISBN 978-80-87931-76-9 (PDF)

⁷⁾ Tramvaje přepravují zhruba třetinu cestujících v pražské hromadné dopravě. (Zdroj: IPR Praha, Územně analytické podklady hl. m. Prahy, aktualizace 2020, dostupné online na www.iprpraha.cz)

⁸⁾ Územní studie dle § 67–69 stavebního zákona

Konec dobrý, všechno dobré

Regulační role skrze územní plán a jeho změnu byla pozitivně využita k vytvoření dohody, ale za naslouchání městské části a investorům. K tomu dopomohla aktivita Prahy směrem ke smlouvě s investory, podpořená nově pojatým instrumentem plánovací smlouvy v novém stavebním zákoně. A nelze opomenout politickou kontinuitu na klíčovém místě, stejně jako držení azimutu ze strany IPR v návrhu a potřebných kapacitách území. Také bez opory Pražských stavebních předpisů (PSP) by byla debata o uličních prostranstvích – ulicích, náměstích a parcích náročnější, mj. proto, že v PSP je požadavek na vytváření pokud možno spojených ulic, které nejsou slepé a určují výsadbový pás pro stromořadí.

IPR Praha byl zpracovatelem podkladové studie, což může být kritizováno. IPR Praha je zpracovatelem studie ve výjimečných situacích a u zvláštních území. Pokud se podíváme zpětně na průběh a délku procesu, tak je zřejmé, že u zpracovatele ze soukromé sféry by nebylo možné očekávat takový servis pro zadavatele – město, jaký byl poskytnut. IPR Praha zpracovává pro vybraná území modely rozvoje, kde pod sebe klade demografickou prognózu vycházející z kapacit jednotlivých projektů v území, požadavky na infrastrukturu a vybavenost, předpokládané investice všech zúčastněných, ale zejména velké investice do infrastruktury. To vše na časové ose, ze které je zřejmé postupné narůstání obyvatel a uživatelů.

Součástí podepsané smlouvy mezi městem Prahou, městskou částí Praha 3 a investory jsou i závazky na straně města.

Zpětně je vidět, jak náročný proces to byl. Zdá se, že ta „územně-plánovací“ část končí šťastně. Bylo to s vypětím sil, s mnoha nezdary, které vypadaly jako slepé uličky, a nebylo jisté, jestli z budovy NNŽ vznikne někdy nové kulturní centrum Žižkova k obrazu místních i města Prahy.

Pokud by město samo povolovalo projekty, tedy kdyby bylo stavebním úřadem, mohlo postupovat rychleji? Kdyby město mohlo samo pořizovat, bylo by rychlejší? To nevíme, ale rozhodně by nemuselo vymýšlet mechanismus smluv s investory, protože by to mohlo být součástí dohod u povolení nebo při změně územního plánu. Mechanismem smluv s investory Praha také nahrazuje nefunkční rozpočtové určení daní, a to tam, kde schází motivace obcí k podpoře jakéhokoliv záměru na svém území.

Nabízí se i otázka k nástroji studií: Nechybí nám náhodou flexibilní schéma rámcové dohody nad územím?

Během práce na podkladové studii bylo aplikováno a zkoušeno použití jednoduché legendy a vybraných prvků pro podrobnější regulaci. Ukazuje se, že i jejich aplikací může dojít k různé realizaci finálního řešení architektky a projektanty. Tak jako se to děje na Rohanském ostrově. Je to špatně? Nebo nám chybí další prvky, jako např. „guidelines“ – směrnice pro vytváření obchodních přízemí, navazování vstupů do soukromých částí, rozmístění vegetačních prvků? Či role hlavního urbanisty, který je pak u projektu i v následných fázích a koordinuje jednotlivé architekty?

*Autoři: Mgr. Ondřej Boháč
a Ing. arch. Jaromír Hainc, Ph.D.*

Ekonomika městských čtvrtí a financování jejich rozvoje

Čtvrť vs. ekonomika města: Jak hustota a mix funkcí ovlivňují udržitelnost čtvrti? Sekyra Group a jejich zkušenost ze Smíchova

Společnost Sekyra Group začala v roce 2021 stavět na Smíchově novou pražskou čtvrť Smíchov City. Ta vyrůstá na dvaceti hektarech bývalého brownfieldu, který se nachází v centru města, a jeho významným benefitem je již existující infrastruktura. Nová výstavba navíc zvyšuje efektivitu jejího využití. Po dokončení celého projektu, tedy v roce 2035, vznikne na Smíchově téměř 400 tisíc metrů čtverečních bytových, administrativních, obchodních a veřejných ploch, které bude spojovat téměř kilometrový pěší bulvár pojmenovaný po americké političce českého původu Madeleine Albrightové. Součástí nově budované čtvrti bude též škola a rozsáhlé plochy zeleně. Předpokládá se, že v budoucnu bude v lokalitě Smíchov City pracovat a bydlet více než 12 tisíc lidí.

Smíchov City představuje největší městotvorný projekt od dob budování Vinohrad v 19. století. „*Naším cílem je postavit atraktivní městskou čtvrť, kde se bude dobře pracovat a žít. Zahájení výstavby projektu předcházela pečlivá více než patnáctiletá příprava. Inspirovali jsme se mimo jiné tradičními pražskými čtvrtěmi, jako jsou například Vinohrady,*“ říká Leoš Anderle, výkonný ředitel společnosti Sekyra Group. Dodává, že jde o velmi dobře vyprojektovanou čtvrť krátkých vzdáleností, která je stále atraktivní, přestože vznikala v jiné době, v jiných podmínkách a na základě jiných stavebních předpisů.

I Smíchov City je navržen dle principů města krátkých vzdáleností. Nabídne práci, bydlení, služby, veškerou občanskou vybavenost a perfektní dostupnost. Kvalitní projekt totiž nevystačí jen s kombinací administrativy a bydlení. Důležitou součástí musí být i obchod, služby nebo veřejné funkce. Hlavní důraz je v rámci Smíchov City kladen na veřejný prostor, na jeho dvojí interakci – jak s prostorem

soukromým, tak veřejným. Pro město představuje veřejný prostor to nejcennější, co mu může developer nabídnout. Rušný Smíchov získá nová klidná místa, vhodná pro piknik i relaxaci. Celkově na Smíchově přibudou více než dva hektary zelených ploch. V plánu je i vybudování nové základní školy. V projektu Smíchov City vše propojí integrující pěší zóna jako výraz skutečnosti, že prioritou je pohyb lidí, ne aut. Podle architekta Pavla Hniličky, který se problematice zahušťování měst dlouhodobě věnuje, je dnes koncept měst krátkých vzdáleností, kde se lze vyhnout nekonečným cestám autem a obejít si spoustu věcí pěšky, stále více považován za příznak lepší kvality života a bydlení.

Moderní, ekologicky šetrné město krátkých vzdáleností vyžaduje nejen smíšenou výstavbu, ale také její dostatečnou hustotu. Tu v projektu Smíchov City zajišťuje bloková výstavba, která navazuje na tradiční zástavbu Smíchova. Pouze dostatečná hustota ploch a lidí v rámci mixu bydlení, kanceláří, služeb a veřejné vybavenosti totiž zajistí, aby projekt skutečně fungoval jako živá čtvrť. Navíc bloková výstavba je i finančně výhodná pro město, protože umožňuje snížit náklady na jednoho obyvatele, co se týká péče o parky, ulice, chodníky a další veřejné prostory.

Celkové náklady na Smíchov City dosáhnou 50 miliard korun. Soukromé investice do projektu budou činit 35 miliard korun a z veřejných zdrojů je doplní téměř 15 miliard investovaných hlavně do souvisejících infrastrukturálních staveb, jako je modernizace železniční stanice a výstavba terminálu, včetně velkokapacitního parkovacího domu.

Leoš Anderle
Sekyra Group, a. s.

Jak se mohou města a investoři vzájemně doplňovat?

Někteří lidé si myslí, že mezi městy a investory či staviteli je konflikt. Ve skutečnosti nejlépe prosperují taková města, která mají vizi rozvoje, vytvářejí nejlepší podmínky pro nové investice, kde spolu představitelé města a stavitelé mluví, plánují společně, a kde se tudíž hodně staví. Pojďme se podívat, jak jsme na tom v Česku, co se nám daří, a v čem se musíme ještě zlepšit.

Plánování, využívání dat

V pražských podmínkách můžeme vidět jeden pozitivní trend, který už dnes bereme jako samozřejmost, zdaleka ale všude běžný není. Vznikl Institut plánování a rozvoje a v rámci budoucí proměny města hraje pozitivní roli z několika důvodů. Přípravuje koncepční dokumenty a strategie, podílí se na sběru důležitých dat o chodu a fungování města a umožňuje jejich volné využití i dalším stranám. Obojí představitelům města a městských částí pomáhá mnohem lépe řídit budoucí rozvoj města a vytváří předvídatelnější podmínky také pro investory, velké i malé.

Veřejný dialog

Druhým pozitivním trendem je, že téměř všichni důležití hráči, na straně veřejných institucí i na straně developerů, dnes usilují o dialog s veřejností. I my svoje plány veřejně představujeme ve

velkém předstihu, usilujeme o participaci, sbíráme podněty. Pomáhá nám to naše plány ještě vylepšit a je to způsob, jak mírnit eventuální spory, které mohou v souvislosti s novou výstavbou vzniknout. Zároveň přibývá lidí, kteří se zajímají o architekturu a stavitelství, jsou vzdělaní, přemýšlejí o místech, kde žijí a pracují, a jsou schopni se do dialogu o proměnách měst také zapojit.

Města pro lidi, služby pro 21. století

Výsledkem lepšího plánování i lepšího dialogu mezi městy, investory a veřejností jsou pak v ideálním případě městské čtvrti, kde se dobře žije a pracuje a které mají infrastrukturu, jež odpovídá potřebám lidí v 21. století. Když se podívám na naše projekty z posledních let, lze vypozařovat několik podstatných změn, které ve starší zástavbě nevidím. Především vznikají budovy, které jsou udržitelné a energeticky mnohem úspornější.

Nesmírně také vzrostl důraz na zeleň, a to na budovách i v ulicích. Společenská debata se během let posunula, takže i v Pražské památkové rezervaci dnes vidíme první budovy, které nemají na střechách červené pálené tašky, ale rozkvetlou zahradu.

Auta nezabírají všechna volná místa v ulicích, ale obvykle míří pod zem. Pozvolna roste podíl těch, které jezdí na elektřinu, nikoliv na benzin. Ulice v nových a dobře naplánovaných čtvrtích jsou díky tomu mnohem přívětivější pro chodce či cyklisty.

Automaticky se dnes počítá s modrozelenou infrastrukturou, ve větším či menším rozsahu, dešťová voda v nových čtvrtích stále méně míří do kanalizace a v místě se pro ni najde další využití.

A v neposlední řadě, pokud probíhá dialog mezi městem a soukromými investory, vznikají také kvalitně řešená veřejná prostranství, která pozvednou život v širším okolí a do kterých se lidé rádi vrací. To je ostatně to nejlepší měřítko, jestli se stavební záměry povedly, nebo ne.

Výzvou číslo jedna zůstávají povolovací procesy

Pojďme si pojmenovat i výzvy, které stále stojí před námi. Na prvním místě musím uvést povolovací procesy. Jde o dlouhodobě největší brzdu pro výstavbu v českých městech. Česká města jsou i po třiceti letech od revoluce plná brownfieldů a špatně využitých pozemků právě proto, že je tak složité a zdlouhavé dosáhnout změny územního plánu, a to i tam, kde je na proměně území široká společenská shoda. Je to neřešený dluh minulých let,

a utěšuje mě jen to, že v Praze přece jen v posledních letech vidíme snahu o zlepšení a mnohem strukturovanější a systematictější přístup k rozvoji nových lokalit. Snad se blýská na lepší časy.

NIMBY

Povolování staveb samotných je pak kapitola sama pro sebe. Český právní řád i nadále nabízí široké možnosti obstrukcí jakýchkoliv nových investičních záměrů. Je to problém, který přesahuje oblast stavebnictví, odrazuje mezinárodní společnosti, aby investovaly a rozvíjely své podnikání v České republice. V konečném důsledku nás tento trend všechny připravuje o pracovní příležitosti a o peníze.

O čem se nemluví

Mimo širší pozornost nás čeká ještě jedna zásadní výzva, a tou je infrastruktura.

Už řadu let sílí trend elektromobility. Debata se točí kolem konkurenceschopnosti nových aut, jejich dojezdu, spolehlivosti a dopadů na životní prostředí. Města ale v současnosti nemají dostatečnou kapacitu, aby každá domácnost mohla připojit své auto k elektřině. Posílení této infrastruktury si ještě vyžádá nemalé investice.

Každého také dnes zajímá, zda bude mít v místě, kde bydlí a pracuje, vysokorychlostní internetové připojení, proto je dobře, když se do plánování nových čtvrtí zapojují spolu s městy a investory také klíčoví správci síťové infrastruktury.

Mějme odvahu tvořit moderní města

U nás v Pentě Real Estate je „odvaha tvořit“ firemní filozofií. Proto se pouštíme do mimořádně složitých lokalit, konverzí památkových objektů nebo jiných neobvyklých projektů, na které si nikdo ze současných českých stavitelů netroufá. A já bych si přál, abychom v českých městech měli také co nejvíce veřejných představitelů, kteří mají odvahu tvořit a nechtějí jen konzervovat stav, jež zdědili po stavitelích a vizionářích minulých dekád či století.

David Musil
Penta Real Estate

Brownfieldy

jako páteř
budoucí výstavby:
Skrytý potenciál, který
blokuje sami sobě

V diskuzi o budoucnosti výstavby v České republice se často operuje s představou, že země potřebuje nové plochy, nové zóny, nové „lokality vhodné pro rozvoj“. Tento pohled však ignoruje jednu zásadní skutečnost: rozvojový prostor již existuje – a to přímo uvnitř měst. Jsou jím tzv. brownfieldy – rozsáhlé, dnes často zanedbané, ale historicky rozvinuté lokality s infrastrukturou, dopravním napojením, a nezdědká i výbornou polohou vůči městskému centru. Brownfieldy by přitom neměly být chápány jako nouzové řešení, nýbrž jako základní páteř rozvoje měst, a tedy i jako klíč k řešení bytové krize. Pokud bychom byli schopni brownfieldy skutečně efektivně využívat, výrazně bychom snížili tlak na výstavbu na zelené louce, ušetřili veřejné investice do nové infrastruktury a zároveň posílili kompaktnost a funkčnost měst.

Současná realita je však opačná. Brownfieldy jsou v drtivé většině případů obtížně využitelné – a nikoli kvůli jejich polohovým či technickým parametřům, nýbrž kvůli právní, povolovací a investiční složitosti, která jejich využití činí mimořádně náročným. Pro ilustraci: výstavba na brownfieldu je v české legislativě z hlediska procesu mnohdy náročnější než výstavba v nezastavěném území. A to přesto, že se jedná o plochy, které jsou typicky již napojeny na technickou infrastrukturu, mají dopravní dostupnost, a často i historickou návaznost na zástavbu a pracovní trh. Místo toho, aby byly využity jako logická první volba rozvoje, zůstávají ladem, chátrají nebo se stávají cílem spekulace.

Tento stav je výsledkem nejednoznačné legislativy a absence specifického právního rámce pro regeneraci městského území. V současné době neexistuje ucelený soubor nástrojů, který by brownfieldy jasně identifikoval, chránil jejich potenciál, a především – umožnil jejich aktivní revitalizaci. Investor, který chce na brownfieldu stavět, se setkává s řadou výzev: nejasným vlastnictvím, nedostatečnými údaji o ekologických zátěžích, nejednotnými stanovisky dotčených orgánů, zdoluhavým procesem vyjmutí z půdního fondu (ano, i brownfieldy jsou často formálně vedeny jako „orná půda“) a absencí veřejné podpory při financování sanačních prací. To vše vytváří situaci, kdy brownfield – ačkoli urbanisticky i ekonomicky logická volba – přestává být volbou racionální.

Je proto nezbytné přistoupit k brownfieldům jako ke strategickému nástroji modernizace měst. Nestačí je zmapovat nebo zařadit do datové vrstvy – je třeba vytvořit legislativní, institucionální a finanční rámec, který umožní jejich aktivaci. To znamená především zavést jasnou a srozumitelnou definici brownfieldu v právním prostředí, upravit územně plánovací předpisy tak, aby byla výstavba na těchto plochách preferována, zavést rychlejší a jednodušší povolovací režimy a rozšířit možnosti daňových úlev nebo dotací na ekologické sanace. Rovněž je namístě, aby stát založil národní databázi brownfieldů, která bude sloužit nejen jako pasivní evidence, ale jako aktivní nástroj koordinace mezi vlastníky, investory a veřejným sektorem.

Důležitým faktorem je i majetkoprávní příprava území. Mnohé brownfieldy jsou v nejasném vlastnictví, rozděleny mezi desítky subjektů nebo jsou zatíženy věcnými břemeny a závazky, které znemožňují jejich efektivní využití. Zde je úloha veřejného sektoru nepostradatelná: města, kraje i stát by měly vytvořit kapacity a mechanismy, které umožní konsolidaci území, jeho přípravu pro výstavbu, a případně i odkup za účelem dalšího rozvoje ve spolupráci se soukromým sektorem. Modely typu veřejně-soukromých partnerství, které v západní Evropě fungují jako standardní součást územního rozvoje, jsou u nás zatím spíše výjimkou – a často narážejí na legislativní nejasnost nebo institucionální nezkušenost.

Přitom potenciál je enormní. Podle konzervativních odhadů by mohlo být v českých městech na brownfieldech legálně a efektivně postaveno desítky tisíc bytů – a to bez zásahu do zemědělské půdy, bez nutnosti budovat nové silnice nebo kanalizace, bez negativního dopadu na krajinný ráz. Výstavba na brownfieldech zároveň umožňuje vznik smíšených městských čtvrtí, kde se přirozeně kombinuje bydlení, pracovní místa i veřejná vybavenost – tedy přesně ten typ urbanismu, který je dnes vnímán jako odpověď na klimatické, sociální i ekonomické výzvy budoucnosti.

Brownfieldy nejsou urbanistickým odpadem. Jsou dědictvím minulosti, které může tvořit páteř budoucnosti. Pokud se k nim budeme i nadále chovat jako k problému, zůstanou jím i nadále. Pokud je však začneme chápat jako příležitost – a vytvoříme podmínky pro jejich rozvoj – mohou se stát jedním z pilířů moderní bytové politiky. Česká města se už nemohou rozrůstat extenzivně. Musí se začít rozvíjet uvnitř. A právě tam, v zanedbaných, opuštěných, ale strukturálně připravených územích, leží jejich budoucnost.

*Tomáš Kadeřábek,
ředitel Asociace developerů*

Dostupnost bydlení nezařídí dostupné bydlení: Proč musíme začít opravdu stavět

Ve veřejné debatě o bydlení v České republice se často setkáváme se zvláštním paradoxem. Politici, média i část odborné veřejnosti se s vážností odvolávají na potřebu „dostupného bydlení“, aniž by věnovali pozornost tomu, co tento pojem skutečně znamená – nebo spíše, co znamenat má. Důsledkem je hluboké zmatení jazyků, které brání efektivnímu rozhodování. Místo toho, abychom řešili příčinu bytové krize, často jen kosmeticky mírníme její následky.

Dostupné bydlení – tedy byty určené pro nízkopříjmové domácnosti, seniory, samoživitele nebo jiné specifické skupiny – je důležitou součástí bytové politiky. Je to nástroj solidarity a odpovědnosti státu. Ale jako systémové řešení bytové krize selhává. V českém prostředí totiž často supluje absenci skutečné politiky dostupnosti bydlení – což je zásadně odlišný pojem.

Dostupnost bydlení znamená, že bytový trh nabízí dostatek kvalitních, funkčních a cenově odpovídajících bytů pro různé typy domácností, v lokalitách, kde chtějí žít a pracovat. Není to otázka jednoho segmentu, jednoho programu nebo jednoho typu výstavby. Je to stav trhu, který je výsledkem

politiky státu, kapacit sektoru, efektivity legislativy a schopnosti měst plánovat svůj rozvoj. A především: je to přímá funkce objemu výstavby.

Bez masivního navýšení počtu bytů nelze o dostupnosti hovořit. Lze ji nanejvýš předstírat – což je dnes častý případ. Namísto faktické produkce bytů vedeme debaty o regulačních nástrojích, daních z neobsazenosti, omezeních pro investory či o centrálně řízeném určování nájmu. Tato témata mají své místo, ale jako reakce na situaci, kdy v zemi chybí 100 až 150 tisíc bytů, působí jako snaha uhasit lesní požár sklenicí vody.

Z ekonomického pohledu je situace průzračná. Česká republika staví výrazně méně bytů než srovnatelné evropské země. Zatímco v 70. letech se běžně stavělo přes 80 tisíc bytů ročně, dnešní tempo osciluje kolem 30 tisíc, přičemž v Praze – která je přirozeným centrem poptávky – se realizuje sotva polovina potřebného objemu. Výsledkem je přetlak na sekundárním trhu, kde se i panelové byty z 80. let prodávají za téměř stejné ceny jako novostavby, a trh se stává rigidním a nedostupným. Klíčová je přitom nikoli jen cena, ale pohyb. Funkční bytový trh je systém, v němž domác-

nosti cirkulují. Když přibývá nových bytů, uvolňují se starší. Když se mladá rodina přestěhuje do novostavby, její původní byt získá senior nebo jedinec s nižším příjmem. Tento řetězec stěhování (moving chain) je základní dynamickou silou trhu – bez něj se trh zablokuje.

Stát má v této rovnici zásadní roli. Dnes ji však vykonává především jako regulátor. Stanovuje normy, udílí razítka, posuzuje záměry. Jen zřídka však vystupuje jako aktivní hráč – umožňovatel. A to je fatální chyba. Výstavba nových bytů není čistě soukromou aktivitou. Je to veřejný zájem, srovnatelný s výstavbou dopravní infrastruktury, budov pro zdravotnictví nebo školství. Je základem pro ekonomický růst, pracovní mobilitu, udržitelnost měst i důvěru občanů ve stát.

Masivní výstavba se přitom neobejde bez změny přístupu. Nestačí jen „podporovat výstavbu“. Je třeba odstranit strukturální překážky, které ji zpomalují a prodražují. V první řadě jde o územní plánování – dnes roztržštěné, nepružné a extrémně pomalé. Dále o stavební právo – složité, nepředvídatelné a demotivující. O brownfieldy – klíčové územní rezervy, které jsou paradoxně zatíženy větší administrativní zátěží než výstavba na zelené louce. A v neposlední řadě o kapacity: chybí projektanti, stavební firmy, odborní úředníci, dělníci, materiály. Pokud stát chce, aby se skutečně stavělo více, musí se stát nejen reformátorem, ale i investorem, partnerem a organizátorem.

Občas se ozývá i námitka, že nové byty jsou příliš drahé a stavět je nemá smysl. Je to mylná představa. Ceny nových bytů jsou vysoké právě proto, že jich je málo. A každá nová jednotka, která přibude, pomáhá stabilizovat celý trh – i ten nájemní. Nové byty nejsou jen řešením pro ty, kteří si je koupí. Jsou ventilem pro celý systém, jehož tlak dnes dosahuje kritické hodnoty.

Skutečné řešení bytové krize tedy nespočívá v budování tisícovky dotovaných bytů ročně. Spočívá v tom, že nastavíme podmínky pro výstavbu deseti-tisíc bytů napříč lokalitami, segmenty a formami vlastnictví. Nezáleží na tom, zda jde o městský projekt, družstvo, penzijní fond, nebo developera. Každý nový byt se počítá. A každý, kdo jej postaví legálně, kvalitně a v lokalitě, kde je poptávka, je součástí řešení.

Pokud to s dostupností bydlení myslíme vážně, musíme opustit pohodlné iluze, že ji zajistí další formulář, dotace nebo morální apel. Musíme začít skutečně stavět. Ne proto, že je to výhodné pro někoho. Ale proto, že žádné jiné řešení neexistuje.

*Zdeněk Soudný,
generální sekretář Asociace developerů
a vicepresident SPS*

Stavební kapacita

jako limitní faktor rozvoje: skrytá hranice, na kterou naráží i nejlepší strategie

V debatách o bytové politice, urbanismu a plánování se v České republice stále častěji hovoří o tom, jak odblokovat výstavbu, jak zrychlit povolovací řízení, jak zjednodušit normy a jak uvolnit územní plánování. To jsou všechno legitimní a důležité cíle. Existuje však jeden faktor, který dosud zůstává na okraji pozornosti – a přitom může v nadcházejících letech představovat zásadní překážku realizace jakékoli strategické změny. Tím faktorem je nedostatek stavebních kapacit.

Zatímco se státní správa, odborná veřejnost i investoři upínají k tomu, jak vytvořit právní a institucionální prostředí příznivé pro výstavbu, jen málo prostoru se věnuje otázce, zda a kým bude navržené a povolené stavby vůbec možné realizovat. Český stavební sektor totiž čelí stále zřejmější strukturální krizi: stárnoucí pracovní síle, nedostatku kvalifikovaných řemesel, nedostatečnému technickému školství, závislosti na zahraničních pracovnících a omezené kapacitě domácí výroby stavebních materiálů. Tento stav dnes působí jako latentní problém, který je částečně skryt nízkým tempem výstavby. Ale ve chvíli, kdy se administrativní bariéry začnou skutečně odstraňovat, promění se v otevřenou kapacitní krizi.

Podle analýz Svazu podnikatelů ve stavebnictví chybí v Česku desítky tisíc kvalifikovaných pracovníků – od řemeslníků přes techniky až po projektanty. Stavební firmy pracují na hraně svých možností, často pod tlakem neustále se měnících vstupních cen, zpožděných dodávek a obtížného plánování. Školy dlouhodobě produkují nedostatečný počet absolventů v relevantních oborech, a technická učiliště ztrácejí atraktivitu u mladé generace. Přes tento stav není dosud k dispozici systémová strategie, která by na úrovni státu či krajů koordinovaně řešila budoucnost kapacit ve stavebnictví. Výsledkem je, že sektor se přizpůsobuje podmínkám pasivně – a jakýkoli náhlý nárůst poptávky by měl za následek nikoli boom, ale přetížení a znehodnocení kvality.

Tento problém se netýká jen pracovních sil, ale i dodavatelského řetězce. Výrobní kapacity výrobců stavebních hmot, prefabrikátů, výtahových systémů nebo například rozvodových komponent jsou v ČR omezené a koncentrované. V mnoha případech již dnes dochází k prodlužování dodacích lhůt, neochotě vstupovat do rizikových zakázek a zvyšování cen. V případě, že se rozvojová politika státu skutečně promění v masivní náběh výstavby – například v důsledku legislativního odblokování brownfieldů nebo zrychleného povolování, velmi pravděpodobně dojde k situaci, kdy se úzké hrdlo přesune právě sem: do fáze realizace.

Zásadní otázkou proto není jen to, jak vytvořit prostor pro výstavbu, ale jak zajistit, aby bylo co

stavět, čím stavět, měl to kdo postavit a vědělo se, kdy bude hotovo. K řešení je třeba přistoupit jako k problému strukturální ekonomiky, nikoli jako k okrajovému tématu sektoru. Znamená to začít budovat systémovou podporu odborného školství – s důrazem na modernizaci výuky, duální systém praxe a přímé propojení s potřebami firem. Znamená to vytvořit legální, předvídatelný a humánní rámec pro zaměstnávání zahraniční pracovní síly – nikoli tolerovat šedou zónu agenturního zaměstnávání. Znamená to podporovat technologické inovace – automatizaci, 3D tisk, prefabrikaci, modulární systémy – jako reakci na omezenou dostupnost lidské práce. A znamená to také přehodnotit roli státu jako zadavatele veřejných zakázek. Státní investice by měly být protikrizovým stabilizátorem, nikoli konkurencí privátní výstavbě v době konjunktury.

Kapacity ve stavebnictví nejsou „měkkým“ faktorem, který lze obejít. Jsou tvrdým limitem, jehož překročení vede k nárůstu nákladů, zpoždění termínů, poklesu kvality a ztrátě důvěry investorů i veřejnosti. Je proto nezbytné, aby stát, kraje, školy i firmy začaly uvažovat o výstavbě jako o uceleném řetězci, kde každý článek musí fungovat – od plánovacího úřadu přes školu až po výrobce výtuže.

V opačném případě riskujeme situaci, kdy dojde k odblokování právního systému, ale nikoli faktické realizace. Na papíře budou schválené projekty, v mapách nové čtvrti – ale realita zůstane stejná. Protože nebude mít kdo stavět, z čeho stavět, jak stavět, a nebude vědět, za jakých podmínek může stavět.

Chceme-li, aby se česká bytová politika posunula od stagnace k rozvoji, je třeba připravit nejen zákony, ale i lidi, kapacity, technologie a průmysl. To je výzva, kterou nelze odkládat. Protože až se hráz skutečně protrhne, už nebude čas ji začít stavět.

*Jiří Nouza,
prezident SPS*

Územní plánování jako klíčová brzda i příležitost: proč musíme přestat chránit minulost na úkor budoucnosti

Krise dostupnosti bydlení v České republice má mnoho vrstev – ekonomickou, sociální, technologickou i institucionální. Přesto mezi všemi bariérami, které zpomalují rozvoj měst a výstavbu nových bytů, vystupuje jedna překážka se zvláštní intenzitou: územní plánování. Jde o oblast, která by měla být nástrojem řízeného rozvoje, predikce a strategického rozhodování. Místo toho se však ve své současné podobě stala jedním z hlavních důvodů, proč se v České republice staví málo, pomalu a často ne tam, kde je to nejvíce potřeba.

Územní plánování se v tuzemské praxi vzdálilo své původní roli. Z nástroje, který má řídit, koordinovat a usměrňovat růst měst, se stalo filtrací jednotlivých stanovisek, požadavků a zájmů desítek dotčených orgánů. Plán již není nástrojem vize, ale mapou zákazů. Místo aby se města plánovala podle budoucích potřeb obyvatel, struktur ekonomiky a vývoje společnosti, reagují převážně na historicky nahromaděná omezení – a to často bez odpovědnosti za výsledek.

Jedním z nejzásadnějších problémů je extrémní délka a nepředvídatelnost změn územních plánů. V mnoha městech trvá změna územního plánu roky, v některých případech i více než deset let. Za takovou dobu se promění demografie, trh, technologie i politické priority – ale územní plán zůstává. Výsledkem je rigidita, která neodpovídá tempu ekonomického vývoje ani potřebám urbanizace. K tomu se přidávají často nejasná pravidla zastavitelnosti, nadměrně restriktivní požadavky na oslunění nebo dopravní obsluhu a kolizní vztahy mezi různými plánovacími nástroji. Kombinace těchto faktorů vede k situaci, kdy v mnoha obcích nelze reálně plánovat rozvoj ani v územích, kde je dostupná infrastruktura, veřejná doprava a zjevný zájem o bydlení.

Podstatou problému je také chybějící rovnováha mezi různými veřejnými zájmy. Zatímco ochrana přírody, krajiny, půdy nebo kulturních památek je pevně zakotvena v legislativě, zájem na výstavbě bytů, rozvoji měst nebo posílení sociální soudržnosti takovou oporu postrádá. Výsledkem je asymetrie. Tato absence hierarchie veřejných zájmů vede k tomu, že i strategicky významné záměry často uvíznou v administrativní pasti.

V pozadí toho všeho stojí nevyjasněná role státu. Český územní plánovací systém je fragmentovaný a decentralizovaný. Na jednu stranu to odpovídá logice samosprávy, na druhou však chybí koordinace, přenositelnost dobré praxe a možnost efektivně řešit přeshraniční projekty nebo metropolitní oblasti. Samosprávy navíc často čelí dilematu: rozhodnutí o rozvoji může vést k odporu části obyvatel, a protože chybí nástroje pro sdílení nákladů a výnosů mezi obcí, státem a investory, obce se logicky obávají, že nové byty přinesou výdaje, ale jen málo přínosů. Výsledkem je opatrnost, která se

překlápí v nečinnost.

Pro uvolnění územního plánování je tak klíčové provést hlubokou systémovou reformu. Ta musí začít změnou vnímání samotného plánování: nesmí být chápáno jako ochrana statu quo, ale jako aktivní nástroj rozvoje. V plánování je třeba vidět ekonomický nástroj – nástroj, který určuje, kde vzniká hodnota, kde lze stavět, kde bude infrastruktura a kde vzniknou pracovní místa. Plán není mapa památkové péče, ale investiční rámec města. V tomto duchu je nutné změnit i institucionální nastavení. Vybrané územní celky – například metropolitní regiony – by měly mít možnost plánovat v širších rozvojových souvislostech, bez zbytečného překrývání pravomocí mezi obcemi a kraji. V případech, kdy dochází k opakovanému zablokování plánovacího procesu na místní úrovni, by měl existovat mechanismus převodu kompetencí na specializované orgány s mandátem rozhodnout.

Součástí změny musí být i zrychlení procedur. Pro změny územního plánu v místech s dostupnou infrastrukturou – zejména brownfieldy a vnitřní rezervy měst – by měl existovat zjednodušený proces. Dále je třeba posílit přezkoumatelnost a věcnost stanovisek dotčených orgánů – jejich požadavky by měly být odborně zdůvodněné, měřitelné a přezkoumatelné, nikoli paušální a formální. Současný stav nelze nadále udržet. Pokud chceme, aby Česká republika měla funkční trh s bydlením, musí se zásadně změnit pravidla, podle kterých vznikají rozhodnutí o tom, kde se smí stavět. Bez pružného, prediktabilního a efektivního územního plánování je i nejlepší stavební zákon bezzubý. Potřebujeme plánování, které slouží lidem, nikoli minulosti. Plánování, které město chrání – ale především umožňuje. Protože město, které se neumí rozvíjet, se začíná rozpadat.

*Zdeněk Soudný,
generální sekretář Asociace developerů
a viceprezident SPS*

Veřejný zájem: bydlení jako základní podmínka svobody, bezpečí a sociální stability

Veřejný zájem je pojem, který v českém právním a politickém prostoru zdomácněl – a zároveň ztratil konkrétní obsah. Používá se jako univerzální argument, často vágní a neurčitý, a málokdy se podrobuje skutečné analýze. V oblasti výstavby, územního plánování a rozvoje měst však pojem veřejného zájmu nabývá zcela konkrétní podoby. A jednou z nejpálčivějších otázek současnosti je, zda – a jak – dokážeme bydlení definovat jako veřejný zájem. Ne jako individuální či kolektivní přání, ale jako strukturální potřebu, na níž závisí budoucnost společnosti.

Bydlení totiž není jen zboží. Není to jen trh. Je to základní lidská potřeba, ale také výchozí podmínka svobody, důstojnosti, ekonomické aktivity i sociální stability. Člověk bez přístupu k adekvátnímu bydlení nemá možnost efektivně pracovat, studovat, pečovat o rodinu nebo být aktivním členem komunity. V tomto smyslu má bydlení mnohem blíže k veřejné infrastruktuře než ke komoditě. A stejně jako stát investuje do silnic, škol nebo nemocnic, měl by chránit a podporovat i dostupnost bydlení pro své obyvatele. Nikoliv v tom smyslu, že má stavět byty nebo regulovat trh – ale v tom smyslu, že má vytvořit podmínky, aby stavět mohli ti, kdo to umí, a aby si výsledné bydlení mohli dovolit ti, kdo ho potřebují.

Dnes však stát často jedná opačně. Místo aby byl garantem přístupu k bydlení, stává se aktérem, který výstavbu komplikuje, zatěžuje, znepřehledňuje. Místo aby hledal rovnováhu mezi individuálním a veřejným, přenechává rozhodnutí o nové výstavbě izolovaným hlasům odporu nebo rigidním procesům. Výsledkem je situace, kdy veřejný zájem není aktivně prosazován, ale pasivně obcházen. A přestože si většina společnosti přeje více dostupného bydlení, v praxi jeho realizaci blokuje právě nepřítomnost jasného a silného veřejného mandátu.

Je na čase si přiznat, že bez uznání bydlení jako veřejného zájmu se žádná bytová politika nemůže opřít o legitimitu, kontinuitu ani autoritu. Co to ale konkrétně znamená?

Za prvé to znamená, že orgány veřejné moci musí mít povinnost zohledňovat dostupnost bydlení jako

kritérium při svém rozhodování. Ať už jde o územní plán, stanovisko k záměru, vydání povolení, nebo investiční prioritu, dostupné bydlení musí být rovnocennou hodnotou vedle ochrany krajiny, památek či dopravy. To neznamená, že má být nadřazeno – ale znamená to, že nesmí být systematicky potlačováno nebo ignorováno.

Za druhé to znamená, že musíme změnit jazyk a argumentaci, kterou o výstavbě vedeme. Nový byt, nová čtvrť, nová výstavba – to není ohrožení stávající kvality života. To je investice do budoucí

stability společnosti. Je to možnost pro mladé rodiny, seniory, samoživitelky i klíčové profese zůstat součástí měst, kde žijí a pracují. Je to ekonomický nástroj, který brání přehřívání cen. Je to prevence sociálního vyloučení i demografického úpadku. A je to, konečně, nástroj, kterým můžeme naplňovat právo na důstojný život.

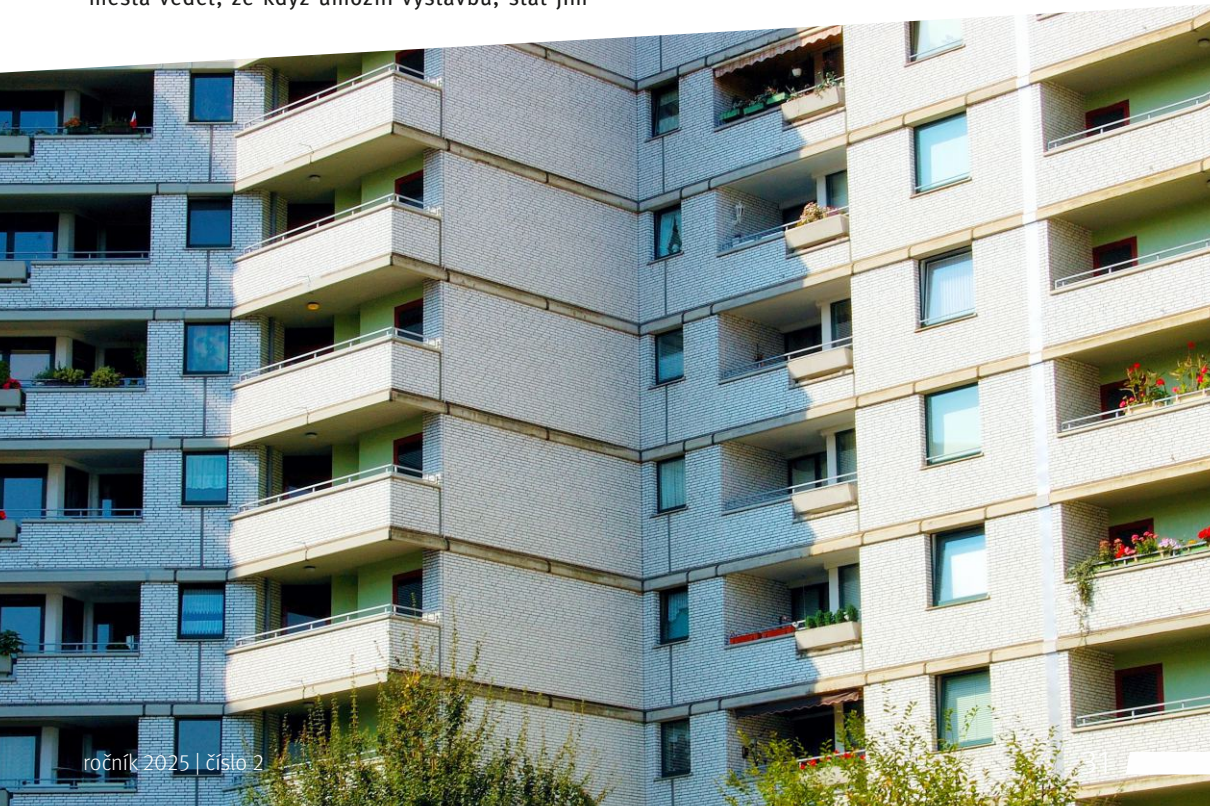
Za třetí je třeba institucionálně ukotvit veřejný zájem na bydlení – podobně, jako je tomu u jiných veřejných statků. To může znamenat změny v zákoně o stavebním řízení, o obcích, o ochraně přírody, o památkách či o správním řádu. Může to znamenat vytvoření metodických pokynů, které umožní úřadům zohledňovat potřebu bydlení jako součást veřejného hodnocení. A může to znamenat i novou roli státu jako moderátora debaty o rozvoji, který chrání slabší hlas těch, kdo bydlení potřebují, ale neumí ho prosazovat v procesu.

Čtvrtým a klíčovým aspektem je dlouhodobá a předvídatelná strategie, která určí, kde a jak má dostupné bydlení vznikat – a jak se do toho zapojí stát, obce i soukromý sektor. Veřejný zájem se neprosazuje jen zákony, ale také důvěrou, předvídatelností a schopností plánovat. Jen pokud budou města vědět, že když umožní výstavbu, stát jim

pomůže s infrastrukturou, veřejností a financemi, budou ochotna se do toho pouštět. A jen pokud budou investoři vědět, že proces je stabilní, čitelný a opřený o silný mandát, budou ochotni nést rizika. V neposlední řadě je třeba obnovit společenský konsenzus, že bydlení je hodnota, kterou sdílíme – nikoli soukromá výsada těch, kdo „to stihli včas“. Bez dostupného bydlení se města stávají neživými kulisami, mladí lidé odcházejí, pracovní síla chybí, školy se vyliďňují, lokální komunity se rozpadají. Tato realita není abstraktní. Je už dnes realitou mnoha českých měst.

Veřejný zájem není jen o tom, co chráníme. Je především o tom, co chceme budovat. A pokud jako společnost chceme budovat města, ve kterých bude možné důstojně žít, pracovat, vychovávat děti a zestárnout, pak musíme začít považovat bydlení za základní prioritu veřejné politiky. Nikoliv až poté, co vyřešíme jiné problémy – ale právě proto, abychom je řešit mohli.

*Hana Landová,
ředitelka sekce Územního rozvoje Hospodářské
komory*

Města a obce jako klíčový partner rozvoje: proč je třeba budovat spolupráci, nikoli přenášet odpovědnost

Jedním z nejčastějších nedorozumění v debatě o dostupnosti bydlení je způsob, jakým se nahlíží na roli obcí a měst. Veřejná politika na ně v posledních desetiletích delegovala čím dál větší podíl odpovědnosti za plánování, povolování a správu území – často bez toho, aniž by jim k tomu zároveň poskytla dostatečné nástroje, kapacity a finanční zajištění. Výsledkem je situace, kdy se samosprávy stávají faktickými správci rozvojové politiky, ale zároveň jsou oslabeny, podfinancovány a nezřídka postaveny do role hromosvodu občanské nespokojenosti.

Stát v tomto systému vystupuje buď jako neviditelný regulátor, nebo jako arbitr mezi investory a obcemi, ale jen zřídka jako aktivní partner. Přitom právě partnerství mezi státem a obcemi je nezbytným předpokladem jakékoli úspěšné politiky rozvoje – ať už v oblasti bydlení, infrastruktury, veřejných služeb, či prostorového plánování. Obce nejsou brzdou výstavby. Jsou jejím přirozeným rámcem. Ale aby mohly výstavbu umožňovat, musí ji být schopny unést – finančně, kapacitně, politicky i technicky.

Každý nový byt na území obce totiž neznamená jen příchod nových obyvatel. Znamená také nové nároky na infrastrukturu, školy, školky, dopravu, sociální služby, veřejný prostor, údržbu, správu i bezpečnost. Pokud tyto potřeby nejsou předvídatelně a stabilně kompenzovány, obec se logicky výstavbě brání. Ne nutně ideologicky, ale z obav, že nový rozvoj přinese více problémů než přínosů. Tento obranný reflex je přirozený a nelze jej překonat výzvami ke spolupráci. Lze jej překonat pouze vytvořením systému, který spolupráci činí výhodnou – a tedy i udržitelnou.

Jedním z klíčových nedostatků současného nastavení je absence předvídatelného a systémového modelu financování rozvoje území. Obce jsou vázány na rozpočtové určení daní, které reaguje se zpožděním na růst počtu obyvatel, a navíc často zohledňuje pouze trvalý pobyt, nikoli reálné využívání území. Obec tak může nést náklady na infrastrukturu pro desetitisíce dojíždějících pracovníků či nájemních obyvatel, aniž by z toho měla odpovídací příjmy. Vedle toho chybí institucionálně ukotvený systém státních pobídek, který by výstavbu podpořil tam, kde je skutečně žádoucí – napří-

klad v metropolitních oblastech, na brownfieldech nebo v územích s vysokou poptávkou po bydlení.

Z hlediska rozvojové politiky je přitom nezbytné, aby se stát stal nejen autorem strategie, ale i jejím spoluinvestorem. Je zapotřebí vytvořit národní systém spolufinancování infrastrukturních nákladů, který bude navázán na reálný objem nově povolené výstavby. Takový systém by mohl fungovat buď jako přímá finanční podpora (např. podle počtu nových bytových jednotek), nebo jako podíl na nákladech plánovacích smluv. Zároveň je důležité motivovat obce pozitivně, nikoli je sankcionovat nebo tlačit do výstavby proti jejich vůli. Obec, která umožní nový rozvoj, by měla mít jasnou představu, co za to získá – finančně, infrastrukturně, politicky i institucionálně.

Vedle finanční podpory je ale nutná také podpora odborná a personální. Malé a střední obce často nemají dostatečné technické zázemí, urbanistické know-how ani právní kapacitu pro vyjednávání a uzavírání smluv s developery. Vzniká tak situace, kdy buď ke spolupráci nedojde vůbec, nebo probíhá nerovnoměrně a s rizikem nedorozumění. Proto je žádoucí vytvořit národní nebo krajské expertní platformy, které obcím nabídnou technickou asistenci, vzorové smlouvy, právní podporu a plánovací expertizu. Takový model dnes funguje například v Nizozemsku nebo Rakousku a umožňuje i menším obcím profesionálně řídit vlastní rozvoj.

Je třeba si otevřeně přiznat, že bez obcí nebude žádná výstavba možná. Obce jsou majiteli území, správci sítí, poskytovateli služeb, koordinátory občanského života. Pokud budeme nadále očekávat, že výstavbu „umožní samy“, bez aktivní podpory a spoluzodpovědnosti státu, výstavba zůstane výjimkou. Musíme tedy přestat předstírat, že obce mohou tuto zátěž nést samy. A začít budovat systém, ve kterém spolupráce není břemeno, ale výhoda – pro obce, investory i stát.

Podpora obcí není otázkou solidarity, ale otázkou efektivity. Stát, který chce rozvíjet své území, musí spolupracovat s těmi, kdo ho spravují. A právě v obcích leží klíč k tomu, zda se bytová politika promění v realitu – nebo zůstane jen vize na papíře.

*Zdeněk Soudný,
generální sekretář Asociace developerů
a viceprezident SPS*

Představitelé samospráv nevědí, jak na současný chaos kolem „mostů nikoho“. Stát chystá komplexní řešení

Až na 20 tisíc odhadují experti počet mostů v České republice, které nejsou nikde evidovány, a nikdo tak netuší, kdo je jejich vlastníkem, a často se o ně také nikdo nestará. Tyto „mosty nikoho“ proto chátrají do té doby, než se objeví nějaké vizuální projevy – propadlina, otvor v mostovce, v horším případě, až když se propadnou pod těžším vozidlem.

Společnost Sekurkon proto před časem nabídla samosprávám odborné proškolení v rámci semináře s názvem „Správa a údržba mostů, lávek a opěrných zdí v majetku měst a obcí“. To jim umožní lépe se v této problematice orientovat a také plnit povinnosti, jež jim ukládá současná legislativa. Další připravuje produkční tým Sekurkonu na podzim letošního roku.

„Obecně nejhorší stav je u mostů ve správě měst a obcí. Zde jsou určitě města, která do mostů investují a starají se o ně, většinou se jedná o ta větší, jako je třeba Praha, u středních a menších měst a obcí mohou být ale prostředky omezenější, a setkal jsem se i s případy, kdy obec nevěděla, že jí nějaký most patří, že má provádět hlavní prohlídky, vést mostní evidenci a tak podobně,“ říká profesor Pavel Ryjáček, vedoucí Katedry ocelových a dřevěných konstrukcí Fakulty stavební ČVUT v Praze.

„Stávající databáze Systému hospodaření s mosty (BMS) eviduje jen ty mosty, které tam daný vlastník zadá – a pokud o nich například neví nebo má vlastní databázi někde v šanonu, tak je samozřejmě nemůže ani nikam zadávat,“ vysvětluje Dana Wangler, předsedkyně přípravného výboru Mezinárodního symposia Mosty pořádaného rovněž společností Sekurkon. Účastníci této prestižní akce konané každoročně v Brně se v rámci programu letošního jubilejního 30. ročníku riziky vyplývajícími z tohoto stavu také zabývali.

Provázání s digitální technickou mapou

Komplexní řešení, které by mělo do budoucna přispět k nápravě, představil v rámci budoucna na symposiu ministr dopravy Martin Kupka.

„Vzniká systém, který by měl evidovat všechny dopravní infrastrukturní stavby. Bude úzce provázán s digitální technickou mapou,“ uvedl. Zároveň by podle něj tento nástroj měl do budoucna sloužit ke koordinaci rozhodování správních úřadů různé úrovně, aby projektanti věděli, co v území už existuje a co aktuálně zpracovávají jejich kolegové.

„Během letošního roku bychom už měli mít základní pilotní podobu tohoto nástroje,“ nastínil Kupka, „nedokážeme ho ale ještě zprovoznit, bude třeba její nějakou dobu testovat,“ upozornil.

„Provázání s digitální technickou mapou umožní vést o stavbách dlouhodobou evidenci. Bude tak existovat záznam nejen o každé nové stavbě, ale žádoucí je, aby se postupně doplňovala podobná dokumentace v digitální podobě i k těm stavbám, které už existují,“ dodal ministr.

Zároveň připomněl, že vláda po dohodě s předchozí reprezentací krajů připravila změnu rozpočtového určení daní, která by spravedlivěji rozdělila peníze i na základě rozsahu silniční sítě. Umožnila by krajům lépe financovat mimo jiné i údržbu a opravy mostních děl.

„Bohužel se ukazuje, že u představitelů současné reprezentace ta předchozí dohoda zásadně naráží,“ posteskl si Martin Kupka.

Bližší informace naleznete na www.sekurkon.cz.

Novinky ze světa TN

STAVEBNICTVÍ

ČSN 73 4201 *Komíny a kouřovody – Navrhování, provádění a připojování spotřebičů paliv*, vyjde v červenci

Tato norma platí pro navrhování a provádění spalinových cest a připojování spotřebičů paliv. Platí pro komíny, které jsou vedené uvnitř budovy nebo po její vnější stěně. Platí pro samostatné i společné komíny, pro systémové, individuální i dodatečně vložkové komíny, které jsou určené pro odvod spalin spotřebičů na pevná, kapalná a plynná paliva. Norma platí i pro odvod spalin stěnou fasády do volného ovzduší.

Tato norma stanoví požadavky pro navrhování a provádění nových i modernizací stávajících komínů a kouřovodů. Platí pro komíny a kouřovody pracující v tlakových třídách N (s přirozeným tahem), P (nizkopřetlakové), M (středopřetlakové) a H (vysokopřetlakové), při suchém i mokřém provozu.

Tato norma neplatí pro volně stojící průmyslové komíny navrhované a prováděné podle ČSN EN 13084-1, ČSN EN 13084-2, ČSN EN 13084-4, ČSN EN 13084-5, ČSN EN 13084-6, ČSN EN 13084-7, ČSN EN 13084-8, ČSN EN 13084-9 a ČSN 73 4110.

ČSN EN 1838 ed. 2 *Světlo a osvětlení – Nouzové osvětlení*

Tato norma specifikuje požadavky na svítivost pro systémy nouzového osvětlení, včetně adaptivních

systémů nouzového únikového osvětlení, elektrického nouzového osvětlení, instalovaných v prostorech nebo místech, kde jsou takové systémy vyžadovány nebo potřebné a které jsou v zásadě použitelné v místech, kam má přístup veřejnost nebo pracovníci.

ČSN EN 12464-2 *Světlo a osvětlení – Osvětlení pracovišť – Část 2: Venkovní pracoviště*

Tato norma specifikuje požadavky na osvětlení pro osoby na venkovních pracovištích, které splňují potřeby zrakového pohodlí a výkonnosti osob s normální nebo korigovanou na normální oční (zrakovou) kapacitou. Jsou zohledněny obvyklé zrakové úkoly a vyhýbání se rušivému světlu. Tato norma specifikuje požadavky na řešení osvětlení pro většinu venkovních pracovišť a s nimi spojených oblastí z hlediska množství a kvality osvětlení. Kromě toho jsou uvedena doporučení pro správnou osvětlovací praxi. Tato norma nespecifikuje požadavky na osvětlení s ohledem na bezpečnost a zdraví osob při práci a nebyla vypracována v oblasti použití článku 153 Smlouvy o fungování Evropské unie, ačkoli požadavky na osvětlení, jak jsou uvedeny v této normě, obvykle splňují bezpečnostní potřeby.

Poznámka: Požadavky na osvětlení s ohledem na bezpečnost a zdraví pracovníků při práci mohou být obsaženy ve směrnících založených na článku 153

Smlouvy o fungování Evropské unie, ve vnitrostátních právních předpisech členských států, které tyto směrnice provádějí, nebo v jiných vnitrostátních právních předpisech členských států. Tento dokument neposkytuje specifická řešení, ani neomezuje svobodu projektantů při zkoumání nových technik, ani neomezuje používání inovativního zařízení. Osvětlení může být zajištěno denním světlem, elektrickým osvětlením nebo kombinací obou. Tento dokument se nevztahuje na osvětlení vnitřních pracovišť a podzemního dolu ani na nouzové osvětlení. Pro vnitřní pracoviště viz EN 12464-1 a pro nouzové osvětlení viz EN 1838 a EN 13032-3.

ČSN EN 13031-2 Skleníky – Navrhování a konstrukce – Část 2: Skleníky přístupné veřejnosti

Tato norma specifikuje zásady a požadavky pro stanovení řízeného zatížení sněhem na průhledném opláštění skleníků otevřených pro veřejnost. Tato norma se může vztahovat buď na skleník, nebo pouze na systém průhledného opláštění. Aspekty související s požární odolností nejsou v této normě zahrnuty.

MANAGEMENT KVALITY

ČSN ISO 10009 Management kvality – Návod pro nástroje kvality a jejich používání

Tento dokument poskytuje návod k výběru a aplikaci nástrojů, které lze použít v systému managementu kvality k:

- charakterizaci procesu nebo proměnné;
- usnadnění řešení problému;
- zdůraznění oblastí ke zlepšení;
- zlepšení efektivnosti.

ENVIRONMENTÁLNÍ MANAGEMENT

ČSN ISO 14072 Environmentální management – Posuzování životního cyklu – Požadavky a návod pro posuzování životního cyklu organizace

Tento dokument specifikuje další požadavky a poskytuje návod pro efektivní aplikaci ISO 14040:2006 a ISO 14044:2006 v organizacích. Tento dokument poskytuje:

- aplikaci principů a metodologii hodnocení životního cyklu v organizacích;
- výhody, které může organizacím přinést pou-

žívání metodologie hodnocení životního cyklu na úrovni organizace;

- hranice systému – specifické úvahy při řešení inventury životního cyklu (LCI), posouzení životního cyklu (LCIA) a interpretace;
- omezení týkající se podávání zpráv, environmentálních prohlášení a srovnávacích tvrzení.

Dokument je použitelný pro každou organizaci, která má zájem aplikovat hodnocení životního cyklu. Norma není určena pro interpretaci ISO 14001 a konkrétně pokrývá cíle ISO 14040 a ISO 14044. Dokument se vztahuje na organizaci pro dané časové období. Dokument je použitelný pro všechny typy organizací. Je-li to řádně odůvodněno, je možné tento dokument aplikovat na segmenty nebo vybrané společnosti organizace.

PŘEKLADY A TLUMOČENÍ

ČSN EN ISO 24019 Platformy pro simultánní tlumočení – Požadavky a doporučení

Tento dokument specifikuje požadavky a doporučení pro využívání platform pro simultánní tlumočení při komunikačních událostech, kde se tlumočníci nenacházejí na stejném místě jako účastníci, mluvčí a znakujiící osoby. Spolu s ISO 20108 stanovuje rovněž požadavky a doporučení pro zajišťování kvality zvuku a obrazu, pro jejich přenos od mluvčích a znakujiících osob k tlumočnickům a od tlumočnicků k účastníkům, a pro konfiguraci pracovního prostředí tlumočnicka.

ČSN ISO 20771 Překladatelské služby – Hodnocení výstupu překladu – Obecný návod

Tento dokument specifikuje požadavky týkající se kompetencí a kvalifikací právních překladatelů, revizních pracovníků, lektorů, osvědčených překladových postupů a překladového procesu přímo ovlivňujících kvalitu a poskytování právních překladatelských služeb. Specifikuje především základní procesy, zdroje, důvěrnost informací, požadavky na profesní rozvoj, školení a na jiné aspekty právní překladatelské služby poskytované jednotlivými překladateli. Splnění všech požadavků uvedených v tomto dokumentu umožňuje jednotlivým právním překladatelům prokazovat shodu jejich právních

překladatelských služeb s tímto dokumentem a jejich schopnost zajišťovat úroveň kvality právních překladatelských služeb, které budou splňovat specifikace klienta a další příslušné specifikace. Použití výstupu ze strojového překladu, i když s posteditací, je mimo předmět tohoto dokumentu. Využije-li právní překladatel jako zdroj strojový překlad, nepředstavuje to použití neupraveného strojového překladu plus posteditací. Tento dokument se nevztahuje na tlumočnické služby.

SLUŽBY CESTOVNÍHO RUCHU

ČSN 76 1110 *Služby cestovního ruchu – Kategorie ubytovacích zařízení – Kategorie hotel, hotel garni, penzion, apartmánový hotel a apartmánový komplex*

Tato norma obsahuje klasifikační tabulku, která slouží jako pomůcka pro zařazování ubytovacích zařízení kategorií hotel, hotel garni, penzion, motel, apartmánový hotel a apartmánový komplex do příslušných tříd podle minimálních stanovených požadavků na vybavenost a rozsah poskytovaných služeb.

PALIVA

ČSN EN 16942 *Paliva – Identifikace kompatibility vozidla – Grafické vyjádření informací pro spotřebitele*

Tento dokument stanovuje harmonizované identifikační štítky prodávaných kapalných a plynných paliv. Požadavky v tomto dokumentu jsou nastaveny pro potřeby uživatelů, obsahují doplnění informací o kompatibilitě vozidel a paliv, která jsou uváděna na trh. Identifikační štítky jsou určeny k vizualizaci na výdejních stojanech a čerpacích stanicích, na vozidlech, u prodejců motorových vozidel a v příručkách pro spotřebitele, jak je popsáno v tomto dokumentu. Trh paliv zahrnuje například ropná paliva, syntetická paliva, biopaliva, zemní plyn, LPG, vodík a biometan a směsi výše uvedených paliv dodávaných pro dopravní prostředky.

VYBAVENÍ PLAVECKÝCH BAZÉNŮ

ČSN EN 13451-1+A1 *Vybavení plaveckých bazénů – Část 1: Obecné bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro vybavení instalovaná v bazénech pro veřejné užívání*

Tento dokument stanovuje obecné bezpečnostní požadavky a zkušební metody pro vybavení instalovaná v bazénech pro veřejné užívání dle klasifikace uvedené v EN 15288-1 a EN 15288-2. Pokud platí konkrétní normy, nepředpokládá se, že bude tato obecná norma použita samostatně. Zvláštní pozornost se předpokládá v případech, kdy je tato obecná norma použita samostatně na vybavení, pro která ještě nebyla vydána specifická norma.

NANOTECHNOLOGIE

ČSN EN ISO 80004-1 *Nanotechnologie – Slovník – Část 1: Základní slovník*

Tato část normy definuje základní termíny v oblasti nanotechnologií. Má usnadnit komunikaci v oboru nanotechnologií.

TLAKOVÉ NÁDOBY

ČSN EN 13445-5+A1 *Netopené tlakové nádoby – Část 5: Kontrola a zkoušení*

Tato část normy specifikuje kontrolu a zkoušení jednotlivých a sériově vyráběných tlakových nádob

vyrobených z ocelí v souladu s EN 13445-2:2021. V příloze G jsou uvedena zvláštní ustanovení pro cyklický provoz. V příloze F jsou uvedena zvláštní ustanovení pro nádoby nebo části nádob pracujících v oblasti tečení.

SVAŘOVÁNÍ

ČSN EN ISO 544 Svařovací materiály – Technické dodací podmínky svařovacích přídavných materiálů a tavidel – Druhy výrobků, rozměry, mezní úchytky a označování

Norma specifikuje technické dodací podmínky pro přídavné materiály a tavidla pro tavné svařování. Netýká se pomocných prostředků, jako jsou ochranné plyny.

VÝTAHY

ČSN ISO 8100-30 Výtahy pro dopravu osob a nákladů – Část 30: Zřizování výtahů třídy I, II, III a VI

Tato část normy stanoví rozměry nezbytné pro zřizování výtahů pro dopravu osob třídy I, II, III a VI. Tyto rozměry odpovídají požadavkům na zařízení. Vztahuje se na všechny nové instalace výtahů bez ohledu na systém pohonu, včetně klece s jedním vstupem, zřizované v nové budově. U uspořádání s vyvažovacím závažím na straně je však možné uspořádání s průchozí klecí. Norma se případně vztahuje i na zřizování výťahu v existující budově.

ZBRANĚ A STŘELIVO

ČSN 39 5105 Zkoušení střeliva

Norma stanovuje druhy zkoušek a metody zkoušení nábojů pro civilní střelné zbraně pro startovací pistole a expanzní přístroje. Nevztahuje se na zkoušení zkušebních a speciálních nábojů.

ČSN 39 5106 Kontrola střeliva

Norma stanovuje plány přejímacích zkoušek a metody kontrol střeliva pro ruční palné zbraně a expanzní přístroje z hlediska bezpečnosti. Za střelivo se považuje i střelivo pro ruční plynové zbraně, samostatně dodávané hlavní části střeliva, např. střely, nábojnice, zápalky a střelivina.

OCEL

ČSN EN 10088-2 Korozivzdorné oceli – Část 2: Technické dodací podmínky pro plechy a pásy z ocelí odolných korozi pro obecné použití

Norma specifikuje technické dodací podmínky pro za tepla nebo za studena válcovaný tenký/tlustý plech a pás z běžných a speciálních značek korozivzdorných ocelí pro obecné použití, které zahrnuje i používání korozivzdorných ocelí v kontaktu s potravinami.

PLAVIDLA

ČSN EN ISO 15085 Malá plavidla – Ochrana proti pádu přes palubu a prostředky pro návrat na palubu

Norma specifikuje návrh, konstrukci a pevnostní požadavky na bezpečnostní zařízení a opatření určená k minimalizaci rizika pádu osob přes palubu a požadavky na usnadnění návratu z vody bez pomoci malých plavidel. Vztahuje se na riziko pádu přes palubu a nevztahuje se na pád uvnitř palubní zóny. Norma zahrnuje použití nožních úchytů pro posádku na malých plachetnicích, ale nevztahuje se na použití hrazd nebo podobných zařízení, která jsou navržena tak, aby posádce umožnila ovládat plachetnici svými těly zcela mimo okraj plavidla.

SLITINY

ČSN EN 754-2 Hliník a slitiny hliníku – Tyče a trubky tažené za studena – Část 2: Mechanické vlastnosti

Norma stanovuje mezní hodnoty mechanických vlastností vyplývající ze zkoušení tahem, použitelné pro tyče a trubky tažené za studena z hliníku a slitin hliníku. Technické dodací předpisy, včetně požadavků na výrobek a zkoušení, jsou specifikovány v EN 754-1. Označování stavů materiálu je definováno v EN 515. Mezní hodnoty chemického složení pro tyto materiály jsou stanoveny v EN 573-3.

GRAFICKÉ ZNAČKY

ČSN EN ISO 7010/A7 Grafické značky – Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky – Registrované bezpečnostní značky

Tato změna zavádí nové bezpečnostní značky P075 Nedívat se do světelného zdroje, W080 Výstraha; Horká pára, W079 Výstraha; Horký obsah.

ČSN EN ISO 7010/A8 (01 8012) Grafické značky – Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky – Registrované bezpečnostní značky

Tato změna zavádí nové bezpečnostní značky M062 Dezinfikovat povrch, M061 Dezinfikovat si ruce.

ELEKTRICKÉ INSTALACE

ČSN EN IEC 60947-1 ed. 5 (35 4101) Spínací a řídicí přístroje nízkého napětí – Část 1: Obecná ustanovení

Účelem tohoto dokumentu je co nejvíce sjednotit všechna pravidla a požadavky obecné povahy platná pro spínací a řídicí přístroje nízkého napětí, aby se dosáhlo jednotnosti požadavků a zkoušek v příslušném rozsahu zařízení a aby se zabránilo potřebě zkoušení podle různých norem. Norma uvádí obecná pravidla a společné požadavky na bezpečnost společné pro spínací a řídicí přístroje nízkého napětí.

ČSN EN IEC 61535 ed. 3 (37 0535) Instalační spojky určené k trvalému spojení v pevných instalacích

Tato norma platí pro instalační spojky se dvěma až pěti vodiči, s uzemňovacím kontaktem nebo bez něj, je-li použit, se jmenovitým napětím do 500 V AC nebo 500 V DC včetně a se jmenovitým průřezem vodiče do 10 mm² včetně a jmenovitým proudem nepřesahujícím 32 A pro trvalé spojení v elektrických instalacích.

ELEKTRICKÉ SPOTŘEBIČE PRO DOMÁCNOST A PODOBNÉ ÚČELY, ELEKTROMECHANICKÉ RUČNÍ NÁŘADÍ

ČSN EN 50735-1 (36 1510) Elektromechanické ruční nářadí, přenosné nářadí a žací a zahradní stroje – Environmentální aspekty – Část 1: Požadavky na opravitelnost

Tato norma poskytuje návod pro konkrétní skupiny produktů pro obecné porozumění opatřením, které jsou poskytnuty legislativou, aby se definovaly informace pro konkrétní produkty o opravitelnosti a opětovné použitelnosti použitých částí elektromechanického ručního nářadí, přenosného nářadí a žacích a zahradních strojů. Je založena na následujících aspektech: základní technické možnosti/vlastnosti opravit produkt; schopnosti osoby, která opravuje produkt (odbornost a nástroje); možnost opětovně použít použité části produktu; schopnost softwarových aktualizací během opravy.

Rozhodnutí, zdali by se měl produkt opravit, závisí na řadě faktorů, jako je zdraví a bezpečnost, zamýšlené použití, a také ekonomické, právní a environmentální aspekty. Nicméně, otázka, zdali je opodstatněné opravit produkt nebo opětovně použít použité části, není předmětem tohoto dokumentu. Tento dokument nezahrnuje změny softwaru (firmwaru a aplikačního softwaru) nebo hardwaru, které mění zamýšlené použití produktu. Ostatní rizika, která způsobí, že produkty nejsou ve shodě s bezpečnostními normami, také nespadají do působnosti tohoto dokumentu. Bezpečnost opraváře během opravy není předmětem tohoto dokumentu.

ČSN EN IEC 60335-2-80 ed. 3 (36 1050) Elektrické spotřebiče pro domácnost a podobné účely – Bezpečnost – Část 2-80: Zvláštní požadavky na ventilátory

Tato norma se zabývá bezpečností elektrických ventilátorů pro domácnost a podobné účely, jejichž jmenovité napětí nepřesahuje 250 V u jednofázových spotřebičů a 480 V u ostatních spotřebičů. Příklady ventilátorů, pro které platí tato norma: stropní ventilátory, ventilátory do potrubí, stěnové ventilátory, stojanové ventilátory a stolní ventilátory. Norma také platí pro oddělená řídicí zařízení dodávaná s ventilátory.

ČSN EN IEC 60335-2-102 ed. 3 (36 1050) Elektrické spotřebiče pro domácnost a podobné účely – Bezpečnost – Část 2-102: Zvláštní požadavky na spotřebiče spalující plyná, ropná a pevná paliva obsahující elektrické spoje

Tato norma se zabývá bezpečností spotřebičů pro domácnost a podobné účely spalujících plyná, ropná a pevná paliva obsahující elektrické spoje, jejichž jmenovité napětí nepřesahuje 250 V u jednofázových spotřebičů a 480 V u ostatních spotřebičů. Tato norma pokrývá elektrickou bezpečnost a některá další hlediska bezpečnosti těchto spotřebičů. Veškerá hlediska bezpečnosti jsou splněna, jestliže rovněž spotřebič vyhoví příslušné normě pro spotřebiče spalující paliva. Pokud je spotřebič opatřen elektrickými zdroji tepla, hlediska bezpečnosti týkající se těchto elektrických zdrojů jsou pokryta, jestliže spotřebič

také vyhoví podle příslušné části 2 IEC 60335. Příklady spotřebičů, které jsou v rozsahu platnosti této normy: kotle pro ústřední vytápění, zařízení komerčního stravování, spotřebiče pro vaření, spotřebiče pro praní a čištění, topidla pro vytápění místností, ohřívače vzduchu a ohřívače vody.

ČSN EN IEC 62841-2-7 Elektromechanické ruční nářadí, přenosné nářadí a žací a zahradní stroje – Bezpečnost – Část 2-7: Zvláštní požadavky na ruční stříkáč pistole

Tato norma platí pro ruční stříkáč pistole určené ke stříkání nehořlavých materiálů.

ČSN EN IEC 62841-2-12 Elektromechanické ruční nářadí, přenosné nářadí a žací a zahradní stroje – Bezpečnost – Část 2-12: Zvláštní požadavky na ruční vibrátory betonu

Tato norma platí pro ruční vibrátory betonu.

INFORMAČNÍ TECHNOLOGIE

ČSN ISO/IEC 30107-1 Informační technologie – Detekce biometrického prezentačního útoku – Část 1: Rámec

Tato norma ustanovuje termíny a definice, které jsou užitečné při specifikaci, charakterizaci a hodnocení metod detekce prezentačního útoku (PAD). Útoky, které jsou v normě zvažovány, jsou útoky, ke kterým dojde na zařízení pro zachycení během prezentace a sběru biometrických charakteristik. Jakékoliv jiné útoky jsou považovány za útoky mimo rozsah této normy.

ČSN ISO/IEC 30137-4 Informační technologie – Využití biometrie v dohledových kamerových systémech – Část 4: Základní pravda a postup anotace videa

Tato norma stanovuje požadavky na anotaci lidí, lidských tváří a dalších částí těla a libovolných objektů objevujících se na snímcích videozáznamu.

ELEKTROENERGETIKA

ČSN EN IEC 61558-2-10 ed. 2 Bezpečnost transformátorů, tlumívek, napájecích zdrojů a jejich kombinací – Část 2-10: Zvláštní požadavky a zkoušky pro transformátory s odděleným vinutím s vysokou úrovní izolace a pro transformátory s odděle-

ným vinutím s výstupním napětím převyšujícím 1 000 V

Tato norma pojednává o bezpečnosti transformátorů s odděleným vinutím s vysokou úrovní izolace a transformátorů s odděleným vinutím s výstupním napětím převyšujícím 1 000 V. Transformátory, které obsahují elektronické obvody, spadají také do rozsahu tohoto dokumentu. Pokud není stanoveno jinak, jsou termínem transformátor nadále míněny transformátory s odděleným vinutím s vysokou úrovní izolace a transformátory s odděleným vinutím s výstupním napětím převyšujícím AC 1 000 V nebo DC 1 500 V. Tato norma platí pro nepřenosné nebo přenosné, jednofázové nebo vícefázové, vzduchové (s přirozeným nebo nuceným oběhem) samostatné nebo sdružené suché typy transformátorů. Vinutí mohou být zapouzdřená nebo nezapouzdřená. Norma se vztahuje na napájecí zdroje (lineární). Pro impulzně řízené napájecí zdroje platí spolu s tímto dokumentem IEC 61558-2-16. Pokud jsou dva požadavky v rozporu, použije se přísnější požadavek. Jmenovité vstupní napětí transformátoru nepřesahuje AC 1 000 V a jmenovitý vstupní kmitočet a vnitřní pracovní kmitočet nepřesahují 500 Hz. Jmenovitý výkon transformátoru nepřevyšuje: 25 kVA u jednofázových transformátorů; 40 kVA u vícefázových transformátorů.

ČSN EN IEC 60422 ed. 3 Minerální izolační oleje v elektrických zařízeních – Návod pro kontrolu a údržbu

Tato norma poskytuje návody a postupy pro monitorování, které jsou vyžadovány pro použití a údržbu minerálních izolačních olejů a jiných kapalin na bázi uhlovodíků v transformátorech a jiných elektrických zařízeních, včetně strategických náhradních dílů a nádrží pro uložení náhradních dílů a součástí.

Je použitelná pro minerální izolační oleje, původně dodávané v souladu s IEC 60296, v transformátorech, rozváděčích a jiných elektrických zařízeních, kde je přiměřeně proveditelné odebírání vzorků oleje a kde platí normální provozní podmínky uvedené ve specifikacích zařízení.

Má také pomoci obsluze energetického zařízení vyhodnotit stav oleje a udržovat jej v provozuschopném stavu. Poskytuje také společný základ pro přípravu specifitějších a úplnějších místních kodexů správné praxe.

Norma obsahuje doporučení týkající se zkoušek a postupů hodnocení a nastiňuje metody mechanického čištění a regenerace oleje a dekontaminace oleje kontaminovaného PCB.

ELEKTROTECHNIKA V DOPRAVĚ

ČSN EN 50436-7 ed. 2 Protialkoholová blokovací zařízení – Zkušební metody a požadavky na vlastnosti – Část 7: Dokument pro instalaci

Tato norma definuje obsah a uspořádání dokumentu pro instalaci poskytujícího potřebné informace o dodatečné instalaci protialkoholového blokovacího zařízení do vozidla. Uvádí podrobně typ vozidla, schéma zapojení, pokyny pro dostupnost a doporučení, jak vyloučit rizika z hlediska bezpečnosti. Norma je vydána v anglickém jazyce.

ČSN CLC IEC/TS 61851-3-5 Systém nabíjení elektrických vozidel vodivým propojením – Část 3-5: Stejnoseměrné napájecí zařízení EV, ve kterém ochrana spoléhá na dvojitou nebo zesílenou izolaci – Předdefinované parametry pro komunikaci a obecné objekty pro aplikaci

Tato technická specifikace se vztahuje na komunikaci pro přenos elektrické energie mezi napájecí sítí a EV nebo přemístitelným dobíjecím systémem

nebo trakční baterií EV. Obsahuje specifikace předdefinovaných komunikačních parametrů a obecných aplikačních objektů.

ČSN CLC IEC/TS 61851-3-6 *Systém nabíjení elektrických vozidel vodivým propojením – Část 3-6: Stejnoseměrné napájecí zařízení EV, ve kterém ochrana spoléhá na dvojitou nebo zesílenou izolaci – Komunikace s jednotkou měniče napětí*

Tato technická specifikace se vztahuje na komunikaci pro přenos elektrické energie mezi napájecí sítí a EV nebo přemístitelným dobíjecím systémem nebo trakční baterií EV. Obsahuje aplikační objekty poskytované jednotkou AC/DC VCU nebo DC/DC VCU.

ČSN CLC IEC/TS 61851-3-7 5 *Systém nabíjení elektrických vozidel vodivým propojením – Část 3-7: Stejnoseměrné napájecí zařízení EV, ve kterém ochrana spoléhá na dvojitou nebo zesílenou izolaci – Komunikace se systémem baterie*

Tato technická specifikace se vztahuje na komunikaci pro přenos elektrické energie mezi napájecí sítí a EV nebo přemístitelným dobíjecím systémem nebo trakční baterií EV. Obsahuje aplikační objekty poskytované bateriovým systémem.

TOČIVÉ ELEKTRICKÉ STROJE

ČSN EN IEC 60034-2-2 ed. 2 *Točivé elektrické stroje – Část 2-2: Specifické metody pro určování dílčích ztrát velkých strojů ze zkoušek – Dodatek k IEC 60034-2-1*

Norma platí pro velké točivé elektrické stroje a zavádí dodatečné metody určování dílčích ztrát pro stanovení účinnosti, čímž doplňuje ČSN EN IEC 60034-2-1 ed. 3. Uvedené metody platí tehdy, když zkoušení při plném zatížení není proveditelné a vede k velké nejistotě. Popisovanými specifickými metodami jsou metoda kalibrovaného stroje, doběhová metoda, kalorimetrická metoda a součet ztrát u synchronních strojů buzených permanentními magnety. Toto vydání obsahuje v porovnání s předchozím vydáním významné technické změny v podobě uvedení rozvržení a postupů do souladu s IEC 60034-2-1 a IEC 60034-2-3, a rovněž byla doplněna příloha A popisující informativní postup pro součet ztrát pro velké synchronní stroje buzené permanentními magnety.

ČSN EN IEC 60034-2-3 ed. 2 *Točivé elektrické stroje – Část 2-3: Specifické zkušební metody určování ztrát a účinnosti střídavých motorů napájených z měničů*

Norma specifikuje zkušební metody a interpolační postup pro určování ztrát a účinnosti motorů napájených z měničů. Motor je částí systému výkonového pohonu s proměnným kmitočtem (PDS), jak je definováno v IEC 61800-9-2. Při uplatnění přístupu porovnatelného měniče je účinnost motoru, stanovená pomocí tohoto dokumentu, použitelná pouze pro porovnání nízkonapěťových motorů různých provedení. Přístup porovnatelného měniče není vhodný u motorů pro střední napětí. Dokument také specifikuje postupy pro určování ztrát motoru v libovolném zatěžovacím bodu (točivý moment, otáčky) v rozsahu konstantního toku (rozsah konstantního točivého momentu, základní rozsah otáček), rozsahu odbuzování a rozsahu přetížení, a to na základě určení ztrát v sedmi normalizovaných zatěžovacích bodech. Tento postup je vhodný pro jakékoli střídavé motory s proměnnými otáčkami (asynchronní a synchronní), které jsou dimenzovány podle IEC 60034-1 pro provoz s výkonovým zdrojem proměnného kmitočtu a proměnného napětí. Toto vydání obsahuje v porovnání s předchozím vydáním nově uvedení požadavků a postupů do souladu s IEC 60034-2-1 a rozšíření interpolačního postupu na rozsah odbuzování.

POPLACHOVÉ A VÝSTRAŽNÉ SYSTÉMY

ČSN EN IEC 62676-5-1 *Dohledové videosystémy pro použití v bezpečnostních aplikacích – Část 5-1: Specifikace dat a kvalita obrazu pro kamerová zařízení – Environmentální zkušební metody pro kvalitu obrazu*

Tato norma je rozšířením normy IEC 62676-5, která definuje metody měření pro výkonnostní hodnoty dohledového video kamerového zařízení a definuje zkoušky kvality obrazu za dané teploty a vlhkosti prostředí. Norma se zaměřuje hlavně na kamery s integrovanými objektivy, protože objektivy jsou hlavní součástí, která může ovlivnit výsledky. Pokud je objektiv volitelný, bude objektiv uveden spolu s výsledky.

PROSTŘEDÍ S NEBEZPEČÍM VÝBUCHU

ČSN EN 13237 *Prostředí s nebezpečím výbuchu – Termíny a definice pro zařízení a ochranné systémy určené pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu*

Tato norma stanoví termíny a definice (slovník), které mají být používány v odpovídajících normách týkajících se zařízení a ochranných systémů, určených pro použití v prostorech s nebezpečím výbuchu v rozsahu platnosti směrnice 2014/34/EU.

ČSN EN IEC 60079-25 ed. 3 *Výbušné atmosféry – Část 25: Jiskrově bezpečné elektrické systémy*

Tato norma obsahuje zvláštní požadavky pro navrhování, konstrukci a hodnocení jiskrově bezpečných systémů, s typem ochrany „i“, které jsou jako celek, nebo jejich část, určeny pro použití v prostorech, ve kterých je požadováno použití Ex-zařízení skupiny I, II nebo III. Tato norma doplňuje

a modifikuje obecné požadavky IEC 60079-0 a normy IEC 60079-11 týkající se jiskrové bezpečnosti. Tam, kde je požadavek této normy v rozporu s požadavkem IEC 60079-0 nebo IEC 60079-11, má přednost požadavek této normy. Požadavky na instalaci systémů skupiny II nebo skupiny III navržených podle této normy jsou uvedeny v IEC 60079-14.

KABELY A VODIČE

ČSN EN 50214 ed. 3 *Ploché ohebné kabely*

Tato norma obsahuje konstrukce, požadavky a příslušné zkušební metody pro ploché, ohebné kabely s izolací a pláštěm z PVC nebo bez-halogenového materiálu, se jmenovitým napětím U0/U 300/500 V a průřezem nad 1 mm², U0/U 450/750 V pro použití v osobních a nákladních výtazích a U0/U 450/750 V pro všeobecné účely a pro speciální aplikace, jako jsou zdvihací zařízení a pojízdné jeřáby.

VODNÍ TURBÍNY

ČSN EN IEC 61362 ed. 3 *Regulační systém vodních turbín – Směrnice specifikací*

Tato norma obsahuje příslušné technické údaje používané k popisu regulačních systémů vodních turbín a k definování jejich funkce. Jeho cílem je sjednotit, a tím usnadnit výběr příslušných parametrů v zadávací dokumentaci a technických nabídkách. Slouží také jako podklad pro nastavení technických záruk. Rozsah platnosti je omezen na úroveň regulace vodních turbín. Kromě toho jsou pro lepší pochopení uvedeny některé poznámky o regulačních smyčkách na úrovni elektrárny a o interakcích s elektrickou sítí v případě primárního a sekundárního řízení frekvence (viz také příloha B a příloha C), aniž by byl kladen nárok na úplnost.

Průvodce zahrnuje následující důležitá témata:

- regulaci otáček, výkonu, hladiny vody, otevření a průtoku přetlakových a rovnotlakých turbín, včetně strojů s dvojitou regulací;
- zařízení pro dodávku energie potřebné pro ovládání;
- bezpečnostní zařízení pro havarijní odstavení atd.

Pro usnadnění vytváření specifikací obsahuje tato směrnice také formuláře, které mohou být vyplněny zákazníkem a dodavatelem jednotlivých etap projektu a kontraktu. Přejímací zkoušky, postupy specifických zkoušek a záruky jsou mimo rozsah tohoto dokumentu; tato témata jsou uvedena v IEC 60308. Norma je zavedena převzetím originálu s překladem terminologie.

ČSN EN IEC 60308 ed. 2 *Vodní turbíny – Zkoušení řídicích systémů*

Tato norma se zabývá přejímacími zkouškami a souvisejícími specifickými zkušebními postupy pro regulace vodních turbín. Lze ji použít k plnění následujících úkolů:

- ověření vlastností systému podle specifikace;
- ověření technických záruk;
- ověření celkové správné funkce u výrobce a/nebo v místě instalace;
- posouzení skutečného stavu stávajícího řídicího systému.

Norma se zabývá zkouškami systémů a zařízení popsaných v IEC 61362.

Poznámka: Norma je zavedena převzetím originálu.

BEZPEČNOST LASEROVÝCH ZAŘÍZENÍ

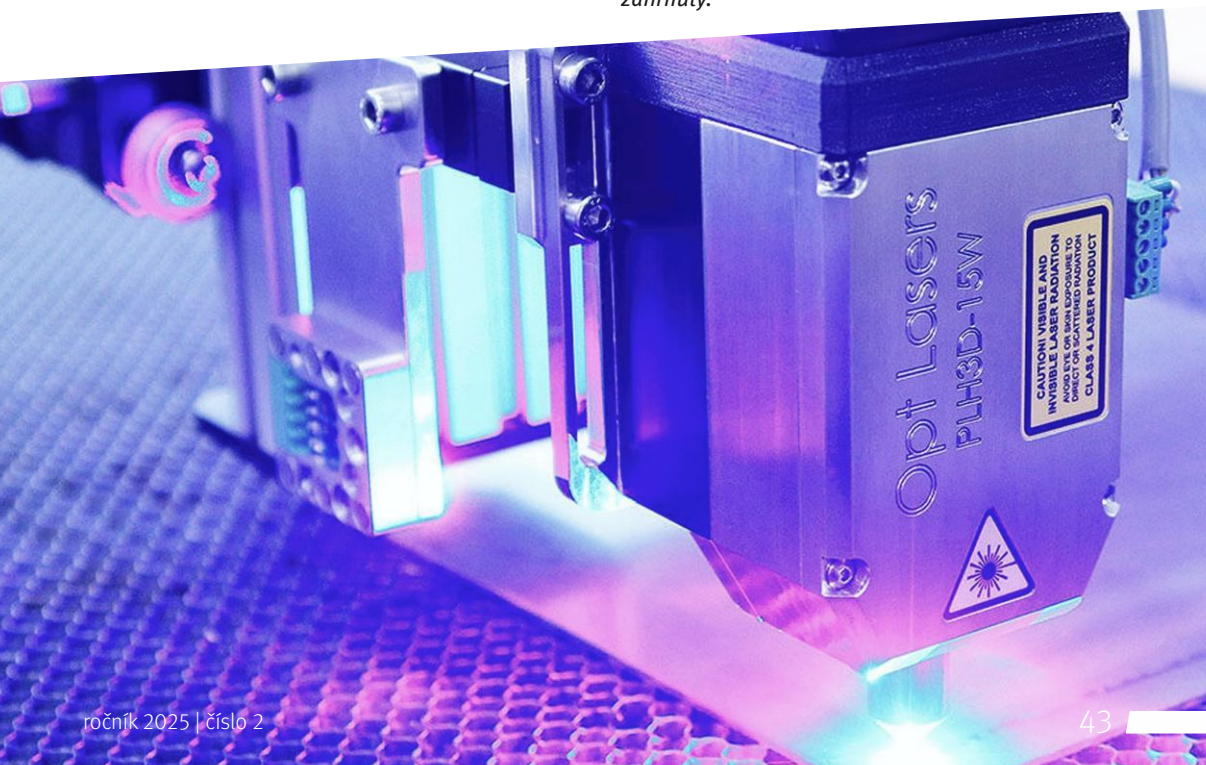
TNI IEC/TR 60825-3 *Bezpečnost laserových zařízení – Část 3: Pokyn pro laserové prezentace a show*
Tato technická normalizační informace, která přejímá technickou zprávu IEC, poskytuje návod k plánování a navrhování, uvádění do provozu a provádění laserových prezentací a show, které využívají vysoce výkonné lasery s výstupem v rozsahu vlnových délek mezi 380 nm a 780 nm.

ELEKTROMAGNETICKÁ KOMPATIBILITA

ČSN EN IEC 61000-2-4 ed. 3 *Elektromagnetická kompatibilita (EMC) – Část 2-4: Prostředí – Kompatibilní úrovně pro nízkofrekvenční rušení šířené vedením v distribučních soustavách v průmyslových lokalitách*

Tato norma se týká rušení šířených vedením v kmitočtovém rozsahu od 0 kHz do 150 kHz. Uvádí kompatibilní úrovně v diferenciálním režimu (L-L a L-N) pro průmyslové lokality se jmenovitým napětím až do 35 kV a jmenovitým kmitočtem 50 Hz nebo 60 Hz.

Poznámka: Průmyslové lokality jsou definovány v 3.1.8. Rozvodné systémy na lodích, v letadlech, na plošinách mimo pevninu a na železnicích nejsou zahrnuty.

Aktuality

Česká agentura pro standardizaci realizuje projekt databáze energetické náročnosti (DEN)

Ministerstvo průmyslu a obchodu pověřilo Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) realizací projektu Databáze energetické náročnosti (DEN) v souvislosti s probíhající transpozicí směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1275 o energetické náročnosti budov a směrnice (EU) 2023/1791 o energetické účinnosti do českého právního řádu.

Projekt DEN zahrnuje vývoj informačního systému určeného pro správu agendy energetických specialistů a jejich činností, a dále nástroje pro sběr a mapování dat týkajících se energetické náročnosti budov v České republice. Řízení projektu a realizace dalších nezbytných kroků byly ÚNMZ svěřeny České agentuře pro standardizaci, která zajistí mimo jiné analýzu potřeb, návrh informačního systému a výběr jeho dodavatele.

**NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY**

Financování projektu je zajištěno z Národního plánu obnovy, komponenty 7.3 – Komplexní reforma poradenství. První fáze realizace projektu je plánována do 30. června 2026.

Podpis memoranda o porozumění mezi ÚNMS ČR a ÚNMZ

Dne 28. května 2025 se na půdě Kongresového centra SAV ve Smolenicích uskutečnilo slavnostní podepsání Memoranda o porozumění (MoU) v oblasti technické normalizace, metrologie a posuzování shody mezi Úřadem pro normalizaci, metrologii a zkušebnictví Slovenské republiky (ÚNMS SR) a Úřadem pro normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) České republiky.

Za slovenskou stranu MoU podepsal předseda ÚNMS SR pan Pavol Pavlis, za českou stranu předseda ÚNMZ pan Jiří Kratochvíl.

Toto memorandum navazuje na předchozí dohody o spolupráci a jeho cílem je posílit dlouholeté partnerství mezi oběma institucemi, zefektivnit výměnu informací a vzájemně podpořit technické oblasti mezi Slovenskou a Českou republikou.

Při této příležitosti vydal ÚNMS SR i tiskovou zprávu, která informuje odbornou i laickou veřejnost o významu a hlavních cílech této spolupráce.

Workshop na půdě ČAS propojil SŠ, VOŠ a VŠ.

Diskutovalo se o aktuálním stavu zavádění metody BIM do výuky a budoucí spolupráci napříč stupni vzdělávání

Ve čtvrtek 3. dubna 2025 proběhlo na půdě České agentury pro standardizaci (ČAS) jedinečné setkání, které svedlo dohromady zástupce středních (SŠ), vyšších odborných (VOŠ) a vysokých škol (VŠ). Cílem setkání bylo sdílet zkušenosti a podpořit dialog napříč vzdělávacími stupni, zejména v kontextu aktuálních trendů zavádění metody BIM (Building information modeling) do výuky.

Akce byla zahájena zástupkyněmi Agentury ČAS, a to JUDr. Evou Kaiserovou a PhDr. Marcelou Pánkovou, PhD., které byly současně pořadajícími a přivítaly desítky pedagogů a zástupců škol z celé České republiky. Po úvodním představení účastníků, které ukázalo široké spektrum zastoupených institucí, byl program koncipován do klíčových témat formujících budoucnost stavebního vzdělávání. JUDr. Kaiserová informovala o stavu aktualizované Koncepce BIM (schválené v červenci 2024), připravovaném zákoně o BIM (s předpokládanou účinností od 1. ledna 2027) a právě spouštěném pilotním vzdělávacím programem pro školy a pedagogy. Jelikož se jedná o pilotní projekt, je v tomto

roce účastníkům vzdělávání poskytnuto zdarma. Na přednášku JUDr. Kaiserové navázala Mgr. Alice Třísková z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), která představila Národní soustavu kvalifikací (NSK) a vysvětlila principy tvorby profesních kvalifikací, jejich certifikaci a roli autorizovaných osob při ověřování praktických kompetencí uchazečů.

Své přístupy a praktické zkušenosti dále reprezentovali zástupci škol. Ing. Pavel Pour ze SPŠ stavební v Hradci Králové zrekapituloval stav implementace BIM kompetencí dle požadavků Rámcových vzdělávacích programů (RVP) na středních školách. Také zdůraznil, že od druhé poloviny roku 2026 nastane povinnost včlenit tyto kompetence do výuky. Na závěr přednášky představil platformu BIM EDU SŠ a její fungování, která v současné době spojuje 18 škol. Tato platforma nabízí prostor pro sdílení zkušeností, materiálů a osvědčených postupů. Ing. Eva Wernerová, Ph.D., z Technické univerzity Ostrava – Fakulty stavební prezentovala, jak univerzita reaguje na trendy BIM a facility managementu.

tu (FM). Dále také uvedla, jak VŠB-TUO implementuje metodu BIM do výuky a jak proces v roce 2021 vyústil v akreditaci navazujícího studijního programu BIM inženýring. Na VŠB-TUO v současné době probíhá příprava na reakreditaci studijních programů na model 3+2, kdy budou probíhat tři roky studia v rámci bakalářského stupně a další dva roky budou navazovat v rámci magisterského stupně. Tato změna je plánována na září 2026. Na setkání zazněly i praktické zkušenosti z výuky, které prezentovala Ing. Miroslava Pavelková ze SŠ Valašské Meziříčí, kde se snaží propojit teorii a praxi, a dochází zde ke snaze nasměrovat studenty ke studování metody BIM.

Součástí workshopu byly i zkušenosti z praxe. Ing. arch. Petr Vaněk prezentoval aktivity BIM akademie, která organizuje akce pro studenty stavebních SŠ. Bc. Matouš Fejfar z ateliéru LOXIA představil úspěšný projekt Škola projektování, který spolupracuje již se 40 školami v oblasti metody BIM. Tento projekt podporuje školy a studenty formou sdílení znalostí na reálných projektech.

Součástí workshopu byl také prostor pro společnou diskuzi, kterou moderovala PhDr. Marcela Pánková, Ph.D. Z ní vyplynulo, že pro úspěšné zvládnutí přechodu na digitální formu vývoje ve stavebnictví

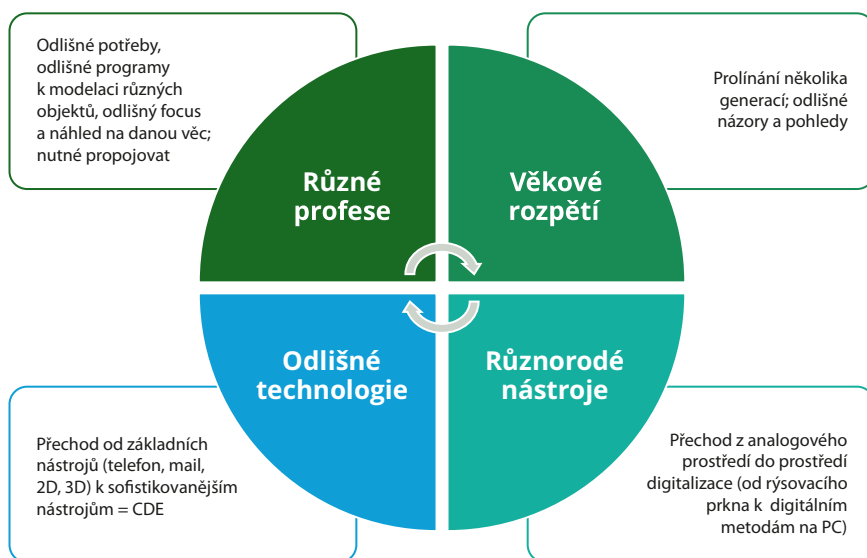
je nezbytná spolupráce, komunikace a předávání konkrétních zkušeností s výukou metody BIM mezi středními, vyššími odbornými a vysokými školami, která povede k vyšší vzdělanosti v oblasti metody BIM. Společná diskuze se také dotkla témat, jako je nedostatek kvalifikovaných pedagogů, sjednocení výukových postupů, rozdílné požadavky z praxe na znalosti absolventů. V neposlední řadě také to, že je nutná modernizace vybavení, protože programy a technické zabezpečení již nevyhovují aktuálním požadavkům trhu.

Workshop potvrdil, že spolupráce, sdílení znalostí a osvědčených postupů jsou klíčové. Důležitá je také otevřená komunikace mezi školami všech stupňů i firem z praxe. Díky společnému úsilí všech zúčastněných osob je možné připravit kvalitní budoucí generaci stavebních odborníků.

Jelikož byl workshop pozitivně hodnocen, je v plánu v těchto setkáních pokračovat.

Náměty podpory v implementaci metody BIM a propojení mezi teorií a praxí:

Následující výčet námětů, jak podpořit implementaci metody BIM, zavádění metody BIM do výuky a propojení všech příslušných stakeholderů a přístupů, vychází ze společného dialogu v průběhu celého workshopu.

- ochota přijmout nové věci;
- adekvátní finanční ohodnocení pedagogů;
- technické zajištění učeben (podpora ze strany zřizovatele);
- funkční mezigenerační dialog;
- podpora při získávání základních informací a dovedností studentů SŠ;
- vytvoření společné platformy týkající se vzdělávání metody BIM;
- vytvoření jednotného vzdělávacího systému;
- sdílení informací napříč všemi formami/stupni vzdělávání (SŠ, VOŠ, VŠ, vzdělávací agentury);
- metodické vedení (podpora pedagogů v implementaci metody BIM ve vzdělávání);
- tvorba jednotných metodik, jak správně postupovat při výuce, aby předávání informací a zkušeností bylo co nejvíce efektivní;
- online zásobník témat pro výuku metody BIM (struktura modelu – IFC);
- aspekty kontroly – maturitní zkoušky (struktura modelu + informace z modelu);
- změna norem pro vykreslování projektových dokumentací;
- změna rámcových vzdělávacích programů;
- posílení kompetencí pedagogů – rozšířené následné vzdělávání;
- ArchiCAD, REVIT – podpora pedagogů;
- propojení teorie BIM s praxí;
- práce s informacemi;
- spolupráce napříč jednotlivými předměty nejen v prostředí CDE;
- nasměrování potenciálu studentů k BIM;
- snaha o využití matematických modelů;
- poskytnutí zpětné vazby ze strany pedagoga studentům v rámci vzdělávání;
- podpora při přípravě nových vzdělávacích plánů;
- spolupráce se zřizovateli SŠ a VOŠ (KÚ), v rámci podpory;
- podpora a finanční prostředky pro výuku metody BIM;
- průběžná výuka metody BIM (jednotlivé kroky v průběhu celého studia od 1. ročníku až do závěrečného) – provázka jednotlivých témat;
- soulad mezi jednotlivými ročníky a studiem, aby došlo k provázbě BIM – načerpat informace a osvojit si je v praxi při SŠ i VŠ;
- investiční podpora ze strany MŠMT (ITC učebny);
- podpora povědomí CDE jako základního stavebního kamene pro implementaci metody BIM;
- učení pedagogů i studentů v metodě BIM „přemýšlet“, nelze koupit pouze licence na příslušné software;
- větší zaměření na téma facility management – především podpora správy majetku budov;
- věnování se závazným složkám výuky v rámci RVP;
- podpora rozvoje jednotlivých specializací v rámci ŠVP;
- vytvoření jednotného informačního systému;
- vytvoření průsečíku mezi staršími typy IS a novými aplikacemi – nutné učit ve dvou úrovních (starší typy IS i nové IS a další aplikace; jedná se o prostředí lidí v různých věkových strukturách a různých profesích);
- podpora informačního managementu;
- stanovení strategie FM v rámci implementace metody BIM;
- nutná podpora vzdělávání v oblasti základů výuky v ITC;
- propojení teorie s praxí (implementace metody BIM);
- podpora/výchova studentů v týmovosti, aby uměli v praxi společně participovat na dané věci;
- provádění praktické výuky s tvorbou výkresů, a to modely ve 2D (praxe) a modely ve 3D (výuka na VŠ).

Zjištěná rizika v oblasti výuky metody BIM:

Zasedání technických výborů CEN a CENELEC v Praze

Ve dnech 3.–5. června proběhlo v Praze v prostorách konferenčního centra Rustonka zasedání technických výborů CEN a CENELEC za účasti všech zástupců členů národních normalizačních organizací. V roli pozorovatelů se jednání zúčastnili i členové významných evropských asociací, např. ANEC (The European Association for the Coordination of Consumer Representation in Standardisation), ECOS (Environmental Coalition on Standards), ETUC (European Trade Union Confederation), ORGALIM (Organisme de Liaison des Industries Métalliques Européennes), EURALARM (Sdružení evropských výrobců, instalatérů a poskytovatelů služeb v oblasti elektronické požární ochrany a zabezpečení) nebo DIGITALEUROPE (Evropské obchodní sdružení zastupující odvětví digitálních technologií), stejně tak zástupci Evropské komise a EFTA (Evropské sdružení volného obchodu).

Co jsou Technické výbory CEN a CENELEC?

Technický výbor (BT) odpovídá za řízení programu tvorby norem a za podporu jeho rychlého plnění technickými komisemi a jinými orgány. Funkce technického výboru, které směřjí být vykonávány buď na zasedání, nebo korespondenčně, mimo jiné zahrnují:

- rozhodování ve všech záležitostech, které se týkají organizace, pracovních postupů, koordinace a plánování normalizačních prací;
- sledování a řízení postupu normalizačních prací v těsné spolupráci s CCMC, a zejména, na základě konzultací s předsedou a sekretářem technické komise, dohled nad názvem, rozsahem působnosti a nad programem prací každé technické komise k zajištění maximálně možné koordinace a předcházení duplicitám, a dohled nad tím, aby se každá technická komise věnovala omezenému počtu uskutečnitelných projektů;
- prověřování návrhů nových projektů;
- zřizování a rušení technických komisí, přidělování jejich sekretariátů a jmenování jejich předsedů;
- organizování technické součinnosti s regulačními organizacemi, mezinárodními organizacemi a s evropskými obchodními, profesními, technickými a vědeckými organizacemi;
- rozhodování o schválení nebo o zamítnutí normalizačních požadavků vydaných Evropskou komisí;
- rozhodování o odstranění odkazů na evropské právní předpisy z norem a jiných výsledných produktů.

V Praze se konkrétně diskutovalo např. o návrhu Francie na novou oblast normalizační činnosti „Means of access for industrial purposes“, což je standardizace prvků instalací, jako jsou pevné nebo pohyblivé přístupové prostředky (pevné žebříky, ochranná zábradlí, pracovní plošiny, schody, schůdky, ochranná zařízení proti vniknutí) určené pro průmyslové budovy a zařízení.

Dalším zajímavým bodem bylo odvolání Rakouska proti ratifikaci revidované evropské normy EN 1717 *Protection against pollution of potable water in water installations and general requirements of devices to prevent pollution by backflow* z důvodu rozporu s národními zvyklostmi. Návrh byl po bouřlivé diskuzi zamítnut a kolegové z rakouského OVE budou muset rozpor řešit změnou legislativy na národní úrovni.

Zasedání se krátce zúčastnil i Ing. Petr Doškář, vrchní ředitel Sekce ekonomiky, fondů EU a zakladatelských činností. Ve svém projevu zdůraznil pozitivní vliv standardizace na evropskou ekonomiku i důležitou roli expertů České republiky v procesu tvorby evropských a mezinárodních norem. Organizace celé akce byla na vysoké úrovni a Česká agentura pro standardizaci byla požádána o možnost znovupořádání.

(red.)

F^{OR} ARCH

36. MEZINÁRODNÍ STAVEBNÍ VELETRH

16.–20. 9. 2025

www.forarch.cz

STAVBA | DŘEVOSTAVBY | ZAHRADA | VYTÁPĚNÍ | ELEKTRO A ZABEZPEČENÍ | BAZÉNY, SAUNY A SPA | INTERIÉR

PARTNEŘI PVA EXPO PRAHA

shopex.cz

ABF CATERING

PARTNER

ODBOBNÝ PARTNER

PARTNER PRO ENERGETIKU

Enmon

OFICIÁLNÍ VOZY

SKODA

Čistá vzduchotechnika znamená zdravější domov i větší bezpečnost

Rozhovor s Dalimilem Petrilákem,
obchodním ředitelem Alkion service s.r.o.

Čištění vzduchotechniky v panelových domech je často přehlíženým tématem, přesto zásadně ovlivňuje kvalitu života jejich obyvatel. V potrubí plném prachu, mastnoty a bakterií se mohou šířit nemoci, alergie, ale i požáry. Legislativně je toto téma zatím nepodchycené, ale technologie a trh jsou připraveny. Jak celý proces čištění probíhá a proč je tak důležitý? Na tyto otázky odpovídá Dalimil Petrilák, obchodní ředitel Alkion Service.

Proč je čištění vzduchotechniky v panelových domech klíčové?

Jaké jsou hlavní důvody, proč by se měl každý správce domu nebo majitel bytu o stav vzduchotechniky zajímat?

Hlavní důvody jsou dva: hygienické a bezpečnostní. Vzduchotechnické systémy v panelových domech se často nečistí desítky let, což vytváří ideální prostředí pro bakterie, plísně a alergenů. Přes netěsnosti se může vzduch vracet do bytů, což

je v létě obzvlášť problematické – v potrubí se pak mohou množit mikroorganismy, které negativně ovlivňují zdraví obyvatel, zejména astmatiků, alergiků a dětí.

Kromě toho dochází ke křížové kontaminaci vzduchu mezi byty. To znamená, že pachy i prach z jednoho bytu se mohou nechtěně šířit k sousedům – například pachy z vaření, kouře nebo chemikálií. Nečisté vzduchotechnické potrubí tak nejenže snižuje kvalitu vzduchu v domácnostech, ale může také přispívat k nepohodlí a zdravotním problémům.

Druhým zásadním faktorem je požární bezpečnost. Nečistoty, mastnota a prach v potrubí tvoří ideální palivo pro šíření požáru mezi byty. Oheň, který vznikne například v kuchyni jednoho bytu, se může vzduchotechnikou rychle rozšířit do dalších částí domu. To se týká především starších panelových domů, kde původní vzduchotechnika neprošla žádnou revizí nebo údržbou po několik desetiletí. Vyčištěním potrubí se odstraní hořlavé usazeniny a minimalizuje se riziko šíření požáru.

Jak poznám, že je potřeba vzduchotechniku vyčistit?

Nejspolehlivější metodou je odborná inspekce, ale pokud správce domu nebo obyvatelé chtějí mít představu, mohou se podívat do stoupačky v koupelně či na WC. V drtivé většině případů jsou potrubí silně znečištěná. Dlouholeté zkušenosti u nás i v zahraničí ukazují, že optimální interval čištění je 5–7 let. V některých případech, například pokud se v bytovém domě vyskytují časté problémy se zápachem, vlhkostí nebo alergiemi, může být vhodné čištění provádět i častěji.

Jaké jsou benefity čisté vzduchotechniky?

Jak konkrétně ovlivňuje kvalitu vzduchu v bytech?

Čisté potrubí znamená odstranění bakterií, plísní, prachu, zvířecích chlupů a zplodin z vaření, které se jinak mohou vracet zpět do bytů. Správně fungující vzduchotechnika také snižuje přenos pachů mezi byty, což je častý problém, zejména ve starších domech. Lepší cirkulace vzduchu také přispívá ke snížení prašnosti v domácnostech, což je důležité zejména pro lidi trpící alergiemi nebo respiračními onemocněními.

Další výhodou čisté vzduchotechniky je stabilní a správně fungující ventilační systém. V mnoha starších panelových domech dochází k situaci, kdy se jednotlivé ventilátory v bytech přetlačují, protože vzduch nemůže volně proudit z důvodu ucpaného potrubí. To může vést k nefunkčním nebo nedostatečně účinným ventilačním systémům. Čištěním vzduchotechniky lze tento problém odstranit a zajistit, že každý byt má správnou cirkulaci vzduchu.

Může pravidelné čištění vzduchotechniky pomoci snížit výskyt nemocí a alergií?

Rozhodně ano. Znečištěné potrubí funguje jako líheň pro bakterie a plísně, které se šíří vzduchem. Kapénkové infekce, astma, alergie – to všechno může být způsobeno nebo zhoršeno nekvalitním vzduchem. Čisté potrubí snižuje riziko jejich šíření. Navíc moderní dezinfekční metody dokážou vzduchotechniku nejen zbavit nečistot, ale i účinně eliminovat viry a bakterie, které mohou být zdrojem infekčních onemocnění.

Jak čištění pomáhá předcházet požárům?

Požárům jako takovým zabránit nemůžeme, ale můžeme snížit riziko jejich šíření. Mastný prach a nečistoty v potrubí jsou vysoce hořlavé – pokud se jich zbavíme, odstraníme jeden z hlavních zdrojů paliva pro případný oheň. Čisté potrubí znamená menší riziko toho, že se požár ze sporáku nebo jiného ohniska rozšíří vzduchotechnikou do dalších bytů.

Jak probíhá čištění krok za krokem?

Jak celý proces začíná?

Každé čištění začíná důkladnou inspekci a analýzou přístupnosti potrubí na střeše. Vzduchotechnické systémy panelových domů jsou napojeny na střešní vývody, a proto se veškeré práce provádějí shora, což znamená, že není nutné vstupovat do jednotlivých bytů. Inspekce pomáhá určit rozsah znečištění a optimální postup čištění.

Jak konkrétně vám pomáhá kamerová inspekce?

Kamerová inspekce je klíčovým krokem celého procesu. Pomáhá nám zmapovat stav potrubí, přístupnost a překážky, které by mohly ovlivnit účinnost čištění. Není výjimkou, že v potrubí objevíme montážní pěnu, dřevěné desky, ptačí hnízda, nebo dokonce zvířecí trus. Zároveň kamerová inspekce umožňuje přesně určit úroveň znečištění, a podle toho přizpůsobit použitou technologii čištění.

Proč je dobré provádět mikrobiologické stěry?

Mikrobiologické stěry nabízíme klientům jako přidanou hodnotu. Umožňují zjistit, jaké konkrétní bakterie, plísňe nebo alergen se v potrubí nacházejí před čištěním. Tento přístup má dva hlavní benefity: poskytuje důkazy o efektivitě čištění a zároveň motivuje správce domů k pravidelné údržbě.

Jaké nečistoty se mohou v potrubí ukrývat?

Nečistoty ve vzduchotechnice mohou být velmi rozmanité. Nejčastěji se setkáváme s mastnotami z vaření, prachem z koupelen, chlupy domácích mazlíčků, lidskou kůží a venkovními nečistotami, které proudí do potrubí z okolí budovy. V některých případech nacházíme také holubí trus, mrtvé ptáky, hmyz, nebo dokonce stavební materiál, který v potrubí zůstal po rekonstrukci.

Jaké kroky zahrnuje samotný proces čištění a jak dlouho trvá?

Čištění standardního panelového domu trvá většínou jeden pracovní den. Postupujeme v několika fázích:

- kamerová inspekce – prověříme stav potrubí a překážky;
- mechanické čištění – rotačními kartáči a pneumatickými bičičky odstraníme usazeniny;
- dezinfekce potrubí – aplikujeme speciální dezinfekční prostředky schválené Státním zdravotním ústavem;
- závěrečná kamerová inspekce – ověříme kvalitu vyčištění a pořídíme záznam.

Jaké technologie pro čištění využíváte?

Používáme rotační kartáče, které jsou nejúčinnější pro mechanické odstranění nečistot. V některých případech nasazujeme také pneumatické bičičky nebo tryskání suchým ledem, což je metoda vhodná pro specifické typy znečištění. Veškerý uvolněný prach a nečistoty odsáváme výkonným průmyslovým ventilátorem do filtrů, čímž zabraňujeme rozptýlu nečistot do okolí.

Jak klientům dokládáte kvalitu odvedené práce?

Dbáme na transparentnost. Po dokončení čištění předáváme kamerový záznam před a po čištění, aby měli klienti jasný důkaz o provedené práci. V případě provedení mikrobiologických stěrů poskytujeme také výsledky laboratorních testů, které ukazují, jaké nečistoty byly odstraněny.

Čistota a bezpečnost: Jak čištění ovlivňuje okolí?

Jak řešíte likvidaci znečištěných filtrů a proč je to důležité?

Veškeré znečištěné filtry a další odpady, které vzniknou během čištění vzduchotechniky, likvidujeme podle platných zákonů a ekologických norem. Tyto materiály jsou považovány za nebezpečný odpad, a proto je nelze jednoduše vyhodit do běžného kontajneru. Všechny odpady předáváme k likvidaci autorizovaným společnostem, které zajistí jejich ekologické zpracování.

Jak zajišťujete, aby při čištění nevznikl odpad na střeše nebo v okolí domu?

Všechny nečistoty pečlivě zachytáváme průmyslovým ventilátorem do speciálních filtrů. To znamená, že žádný prach, mastnota nebo jiné nečistoty se během procesu nedostanou do okolí domu. Filtrační systém je navržen tak, aby zadržel i jemné částice, které by jinak mohly kontaminovat prostředí.

Jak čištění ovlivňuje obyvatele domu?

Dopad na obyvatele je minimální. Celý proces probíhá ze střechy, což znamená, že není nutné vstupovat do jednotlivých bytů. Aby se zajistila co největší čistota během práce, doporučujeme obyvatelům zalepit větrací mřížky v koupelnách a na toaletách. Tento krok pomáhá zlepšit proudění vzduchu ve stoupačce a zároveň zajišťuje, že se během práce žádné nečistoty nevrátí zpět do interiéru.

Samotné čištění není hlučné – většina prací probíhá s minimální hlučností, takže obyvatelé nejsou rušeni běžným provozem. Celý proces obvykle trvá jeden pracovní den, což znamená, že dopad na každodenní život v domě je velmi omezený.

Je dezinfekce bezpečná?

Ano, dezinfekční prostředky, které používáme, jsou certifikovány Státním zdravotním ústavem a splňují všechny hygienické normy. Používáme šetrné, ale vysoce účinné látky bez zápachu, které eliminují bakterie, plísňe a další organismy, aniž by byly nebezpečné pro obyvatele domu nebo domácí mazlíčky.

Dezinfekce je navíc aplikována metodou jemného aerosolu, což znamená, že se rovnoměrně rozptýlí po celém potrubí a zajistí kompletní dezinfekci bez nutnosti mechanického kontaktu. Po aplikaci dezinfekce se potrubí nechává odvětrat, aby byla zajištěna maximální bezpečnost.

Certifikace a normy: Garance kvality

Jaké jste získali certifikace?

Dlouhodobě si udržujeme a pravidelně obnovujeme mezinárodní certifikace, které garantují vysokou kvalitu našich služeb. Mezi nejdůležitější patří NADCA (National Air Duct Cleaners Association) – uznávaný americký standard, který stanovuje přísná kritéria pro čištění a údržbu vzduchotechnických systémů. Dále jsme certifikováni u EVHA (European Ventilation Hygiene Association), což je prestižní evropská asociace sdružující firmy zabývající se hygienou vzduchotechniky. V této asociaci působím také jako viceprezident.

V rámci technických standardů disponujeme německou certifikací VDI 6022 B, která specifikuje požadavky na hygienu a kvalitu vnitřního ovzduší ve vzduchotechnických systémech. Německý trh je v této oblasti velmi přísný a získání této certifikace je důkazem, že naše metody a postupy splňují nejvyšší evropské normy.

Vidíte v oblasti čištění vzduchotechniky v panelových domech prostor pro zlepšení legislativy?

Rozhodně ano. Regulace v oblasti vzduchotechniky v bytových domech je v České republice minimální, což je velký problém. Stavební normy se sice přísně věnují aspektům, jako je kvalita vody, izolace, okna a dveře, ale čistota a funkčnost vzduchotechniky je stále přehlížena. Přitom právě ventilace zásadně ovlivňuje zdraví obyvatel a jejich komfort.

V řadě evropských zemí, jako je například Německo, Velká Británie nebo skandinávské státy, jsou pravidla pro kontrolu a čištění vzduchotechniky mnohem přísnější. Existují tam jasné stanovené hygienické normy, které určují, jak často musí být vzduchotechnika udržována a kdo ji může čistit. V některých zemích jsou dokonce pravidelné revize povinné a jejich nedodržení může vést k sankcím.

Před čištěním

Po čištění

V České republice však zatím neexistuje žádná povinnost pravidelné údržby ani kontroly vzduchotechnických systémů v bytových domech, což vede k jejich extrémnímu znečištění a zdravotním rizikům. Domníváme se, že je na čase, aby se o této problematice začalo více diskutovat a byla zavedena minimální povinná pravidla pro kontrolu a údržbu vzduchotechniky.

Jaký význam má členství v Evropské asociaci pro čistou vzduchotechniku?

Naše členství v EVHA (European Ventilation Hygiene Association) nám umožňuje být součástí mezinárodní odborné komunity, která stanovuje standardy v oblasti hygieny vzduchotechniky.

Díky této spolupráci máme přístup k nejnovějším výzkumům, technologiím a osvědčeným metodám čištění. Zároveň se podílíme na diskuzích o dalším vývoji a možných regulacích v oblasti vzduchotechniky v Evropě.

Příběhy z praxe: Nejnáročnější projekty

Jaký byl největší nebo technicky nejnáročnější projekt, na kterém jste pracovali?

Jedním z našich největších projektů bylo čištění vzduchotechniky na velkých zaoceánských lodích, kde pracujeme pod extrémním časovým tlakem – čištění musí být hotové během několika dnů v suchém doku, zatímco na lodi probíhají další údržbové práce. Jedná se přitom o zaoceánské obry, které jsou často delší než 300 metrů a pojmu tisíce turistů.

Našli jste někdy v potrubí něco překvapivého?

Během čištění nacházíme různé věci – od ptačích hnízd a mrtvých holubů až po zbytky stavebního materiálu a nářadí, které v potrubí zůstaly po rekonstrukcích. Jeden z extrémních příkladů byla vrstva holubího trusu o síle asi tři metry. To už nepřipomínalo čištění, ale spíše těžební práce. Naštěstí i s tímto jsme si poradili.

Jak reagují obyvatelé, když vidí rozdíl před a po vyčištění potrubí?

Většina lidí je šokována. Když jim ukážeme kamerový záznam před čištěním, často nevěří, že tento vzduch denně dýchají. Po vyčištění je pak rozdíl okamžitě znatelný, především ve snížení prašnosti a lepší kvalitě vzduchu v domácnostech.

Edukace a budoucnost: Kam směřujete?

Jaké je povědomí veřejnosti o důležitosti čištění vzduchotechniky?

Povědomí o důležitosti čisté vzduchotechniky roste, ale stále je mnoho lidí, kteří o tomto problému vůbec neví. Proto se snažíme vzdělávat veřejnost, informovat správce domů i majitele bytů a vysvětlovat, jak zásadní vliv má vzduchotechnika na zdraví a komfort bydlení.

Máte v plánu zavádět další technologie nebo rozšiřovat své služby?

Ano. Například v tuto chvíli probíhá velký tříletý projekt Alkionu ve spolupráci s VUT v Brně a Masarykovou univerzitou. Díky grantu od Technologické agentury ČR se zabýváme jednak hloubkovou mikrobiologickou analýzou znečištění ve VZT potrubí a také vyvíjíme speciální zařízení, které by výrazně zlepšilo kvalitu a rychlost čištění potrubí v panelových domech. Projekt by měl skončit v roce 2026, ale už teď máme velice zajímavé dílčí výsledky.

Co byste poradil lidem, kteří nad čištěním vzduchotechniky váhají?

Nečekejte, až se objeví problémy. Znečištěné potrubí není vidět, ale jeho dopady na zdraví a bezpečnost jsou reálné. Pravidelné čištění je investicí, která se vyplatí nejen z hlediska kvality života, ale i prevence větších nákladů spojených s pozdějšími problémy.

Závěr: Investice do zdraví a bezpečí

Čištění a dezinfekce vzduchotechniky v panelových domech je často podceňovaným, ale zásadním krokem k zajištění zdravého a bezpečného prostředí. Nejde jen o eliminaci prachu, bakterií a plísní – kvalitní vzduch znamená lepší zdraví, komfort a snížení rizika požárů, které mohou být způsobeny nahromaděnými nečistotami v potrubí. Díky moderním technologiím, jako jsou rotační kartáče, průmyslové odsávání nečistot a dezinfekce pomocí aerosolu, lze čištění provádět efektivně a bez narušení běžného provozu domácností. Firmy disponující mezinárodními certifikacemi, jako jsou NADCA, EVHA nebo VDI 6022 B, garantují vysoký standard práce, odborné znalosti a zároveň důraz na ekologii a transparentní procesy.

V České republice zatím neexistuje legislativa, která by pravidelnou údržbu vzduchotechniky v panelových domech vyžadovala. To však neznamená, že není nutná. Zodpovědní majitelé a správci budov si stále častěji uvědomují její přínosy a zařazují ji mezi pravidelné údržbové činnosti. Právě oni nastavují trend, který může v budoucnu přispět k širší regulaci a lepším podmínkám pro všechny obyvatele bytových domů. Investice do čisté vzduchotechniky se vrací nejen v podobě zdravějšího a příjemnějšího bydlení, ale i v dlouhodobých úsporách v údržbě a provozu budov. Máte-li pochybnosti o stavu vzduchotechniky ve vašem domě, je ten správný čas na kontrolu a případné profesionální vyčištění.

Čistý vzduch není luxus – je to základní potřeba každého z nás.

Souvislosti mezi ESG a ISO a aktuální stav požadavků na nefinanční reporting

V posledních letech se otázka udržitelnosti a odpovědného řízení stala klíčovou pro široké spektrum organizací. ESG se stalo nálepkou, ale je dobré ukázat, že se nejedná jen o reporting a oblast ochrany životního prostředí, ale že jde o širší koncept. Komplexní přístup k řízení, který zohledňuje širší dopady činností firem a často pojmenovává věci, jež organizace již dělají nebo mají v plánu dělat. Některé prvky pro ně budou pochopitelně nové, ale i v tom případě se mohou opřít o osvědčené standardizované postupy například z norem ISO, které firmám poskytují ověřené rámce pro efektivní a odpovědné řízení v různých oblastech. Spojení ESG a ISO nabízí praktickou cestu, jak naplnit nejen zákonné požadavky, ale i očekávání investorů, zákazníků a dalších zainteresovaných stran.

ESG ve zkratce

Zkratka ESG představuje koncept postavený na třech pilířích: environmental (E), social (S) a governance (G). Tyto oblasti pokrývají nejen ekologické dopady činností organizace, ale i vztahy se zaměstnanci, komunitami, zákazníky a oblast vnitřní správy a řízení. ESG se tak zabývá otázkami jako například změnou klimatu, diverzitou, lidskými právy nebo transparentností a obchodními vztahy s klíčovými partnery organizace. V rámci ESG se klade důraz na transparentnost, ověřitelnost a srozumitelnost informací o udržitelnosti. Cílem je zajistit, aby firmy poskytovaly srovnatelné, kvalitní a relevantní informace.

Smyslem ale není jen shromáždění dat pro splnění povinnosti reportingu vůči regulačním orgánům nebo velkým klientům, ale získání přehledu o rizicích a příležitostech v uvedených oblastech a na jejich základě nastavení odpovědného a udržitelného systému řízení, včetně vytváření odpovídající firemní kultury.

ESG nekončí za hranicemi organizace, ale zahrnuje celý hodnotový řetězec organizace. Nejde o nahodilé aktivity, ale o dlouhodobou a systematickou práci, do níž jsou zapojeny všechny úrovně i oddělení firmy, ale také její obchodní partneři a další relevantní zainteresované strany.

Významnou výhodu mají v tomto směru organizace, které již pracují s mezinárodními standardy ISO. Tyto normy totiž představují osvědčenou metodiku pro zavádění systémů řízení v oblastech, které ESG pokrývá.

Aktuální stav v oblasti ESG

Směrnice CSRD (Corporate sustainability reporting directive), její prováděcí standardy pro reporting udržitelnosti (ESRS) a jejich průmět do národní legislativy členských zemí EU přinesl novou povinnost pro určité jasné definované skupiny organizací. Ty největší již povinnost plní od začátku roku 2024 a jen navazují na obdobnou povinnost, kterou jim dříve ukládala jiná legislativa. Další velká skupina měla začít reportovat již tento rok, tedy 2025.

V březnu 2025 však došlo k významnému kroku – Rada EU i Evropský parlament schválily návrh tzv. Omnibus směrnice, která odkládá účinnost

části těchto povinností. Dvouletý odklad se týká firem, které měly reportovat povinně ve druhé a třetí vlně – tedy velkých firem, které dosud nebyly povinné reportovat, a kótovaných malých a středních podniků. Současně byla prodloužena lhůta pro implementaci směrnice o náležité péči podniků (CSDDD).

Členské státy tak mají čas do 26. července 2027, aby směrnici promítly do své národní legislativy.

Jaké změny nás čekají? Slibuje se celkové zjednodušení a zúžení rozsahu povinností, posunutí hranice pro povinný reporting (nově pro firmy s více než 1000 zaměstnanci) a zrušení sektorových standardů. Vše směřuje ke snaze vytvořit systém, který bude pro firmy lépe uchopitelný a realizovatelný. Původní záměr byl přemrštěný a z pohledu povinných subjektů napadaný pro svou složitost a nadměrnou administrativní zátěž.

Nutné je upozornit, že i když řada firem z povinnosti vypadne, nevyhnou se reportingu určitých dat vůči svým velkým klientům, kterých se povinnost bude týkat i nadále. Řada organizací určitá data a charakteristiky požadují bez ohledu na povinnost již nyní a situace se v tomto ohledu asi příliš nezmění. Trend je zřejmý.

Pro tyto účely EU nabízí zjednodušený standard pod označením VSME, který ale taktéž prochází úpravou.

ESG a ISO: společná východiska a harmonizace přístupů

ESG není zcela nový koncept. Před ním existovala řada jiných, podobných rámců a iniciativ.

Zastavím se u systémů řízení ISO. Pozorný a znalý čtenář při procházení požadavků standardů na reporting udržitelnosti vidí shodné rysy.

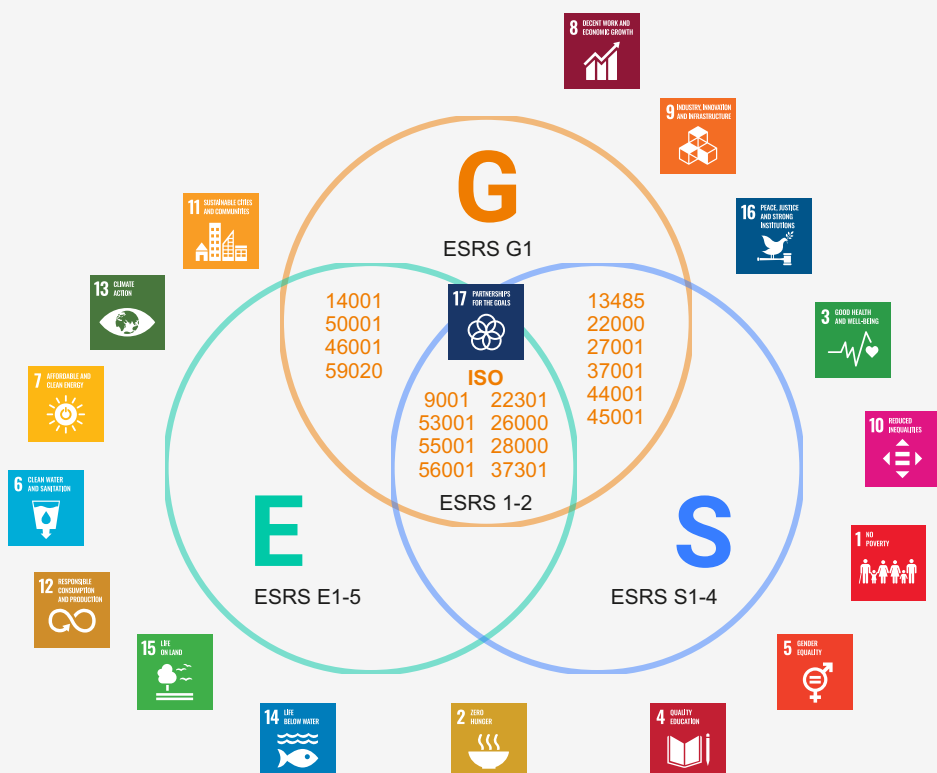
Můžete si představit ESG jako integrovaný systém řízení složený z různých IS. Normy jako ISO 9001 (*Kvalita*), ISO 14001 (*Životní prostředí*), ISO 45001 (*Bezpečnost a ochrana zdraví při práci*) či ISO 37001 (*Boj proti úplatkářství*) tvoří základ pro strategické a systematické řízení ESG. Sdílejí společné prvky, principy a strukturu. Zaměřují se na řízení rizik, plánování, měření, kontinuální zlepšování a zapojení všech úrovní organizace.

Vaše ESG strategie se může o rámce ISO opřít. Pomáhají kvantifikovat data, nastavit cíle, monito-

rovat výsledky, přezkoumávat je pomocí systému interních auditů a přezkoumání, a transparentně komunikovat dopady uvnitř i vně organizace. ISO je funkční nástroj pro řízení a vykazování ESG výkonnosti.

Snažila jsem se znázornit velice zjednodušeně souvislosti v rámci ISO-ESG Trinity Modelu®. Všimněte si, jak jednotlivé ISO systémy zasahují do oblastí ESG. Všechny ISO normy typu MSS (Management

system standards) pokrývají oblast Governance (G), některé z nich ale zároveň přispívají i k environmentálním (E) a sociálním (S) aspektům. Například ISO 9001 (*Kvalita*) má dopady na kulturu, komunikaci i efektivitu, ISO 14001 (*Životní prostředí*) se více týká oblasti ochrany životního prostředí (E) a ISO 37001 (*Proti korupci*) se výrazně dotýká i faktoru Social (S).

Tento model ukazuje, že ISO normy mohou sloužit jako praktický nástroj pro řízení ESG. Cílem ESG i ISO je reálné zlepšení výkonnosti a zmírnění nebo eliminace negativních dopadů organizace v ESG oblastech.

Vzhledem k různorodosti legislativních přístupů v jednotlivých regionech a růstu požadavků na ESG vznikla potřeba harmonizace. Výsledkem je nový rámec IWA 48:2024 – *Framework for implementing environmental, social and governance (ESG) principles*, který byl představen koncem roku 2024 na COP29 v Baku. Na jeho přípravě se podílelo 1500 expertů ze 130 zemí a cílem je sjednocení základního přístupu k ESG a propojení s existujícími standardy. Vedle výše uvedených ISO norem tedy můžete využít i tento standard, který se věnuje přímo řízení ESG.

Praktické kroky pro zavedení ESG

Zavedení ESG vyžaduje systematický a strukturovaný přístup. Doporučené kroky zahrnují:

1. sestavení ESG týmu – včetně zástupců různých oddělení firmy, případně s externí podporou;
2. školení a vzdělávání – aby tým chápal požadavky a uměl je aplikovat;
3. identifikace klíčových témat – prostřednictvím analýzy materiality s přihlédnutím k relevantním dotčeným stranám;
4. GAP analýza – zjištění aktuálního stavu v oblastech, které máme reportovat dle bodu 3;
5. plánování konkrétních ESG aktivit – včetně termínů, rozpočtu a odpovědných osob;
6. sběr a monitoring dat – včetně zajištění jejich kvality a úplnosti;
7. tvorba ESG reportu – v souladu s požadavky na obsah a strukturu.

Závěr

Souvislosti mezi ESG a ISO jsou zřejmé a prakticky využitelné. ISO normy tvoří dobrý základ pro systematické řízení udržitelnosti a ESG reporting. Firmy, které již využívají ISO normy, mají výhodu. Mnohé z výše uvedených kroků již v praxi realizují, a ESG je tak pro ně přirozeným rozšířením stávající praxe, nikoli novým a složitým požadavkem. Úskalí představoval rozsah požadavků, ale jak jsem zmínila v úvodu, ten prochází revizí a bude zmírněn.

- www.s-cope.cz, CEO sítě poradců a auditorů k systémům ISO, ESG, IATF, TISAX;
- Forendors: poradenský kanál s nepřetržitou podporou a přednostními informacemi: VeroNIKA z S-cope (@veronika_soukupova) | Forendors;
- kniha o ESG, která je první knížkou na trhu o souvislostech mezi tím, co již firmy využívají a tím, co po nich požaduje CSRD: ISO a ESG pro udržitelný rozvoj organizace;
- odborný garant a spolupořadatel Good Governance meetupů, pořádaných ve spolupráci s Českou tiskovou kancelář;
- člen technické normalizační komise ISO a skupiny pro vytvoření jednotného postupu pro zavádění ESG.

Ing. Veronika Soukupová

V červenci vycházejí tyto technické normy

ČSN 74 3305

Ochranná zábradlí

ČSN 74 4505

Podlahy – Společná ustanovení

Původní ČSN

ČSN EN

ISO 41001+A1

Facility management –

Systémy řízení –

Požadavky s návodem k užívání

Překlad evropské normy

Budte v obraze. Sledujte aktuální
dění v oblasti standardizace na
www.agenturacas.gov.cz